BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFTA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE BU SORUNLARLA BAŞA ÇIKMA YOLLARI

Gözde TURGUT ÇİNAR

Yüksek Lisans Tezi

Temel Eğitim Ana Bilim Dalı

2024

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFTA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE BU SORUNLARLA BAŞA ÇIKMA YOLLARI

(The Problems that Primary School Teachers, Who Have Students with Special Needs in Their Multigrade Classes, Experience in Classroom Management, and the Strategies They Use to Overcome Them)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gözde TURGUT ÇİNAR

Danışman: Doç. Dr. Muhammet Hanifi ERCOŞKUN

Erzurum

Ağustos, 2024

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Gözde TURGUT ÇİNAR tarafından hazırlanan "Birleştirilmiş Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Yolları" başlıklı çalışması 23/ 08/ 2024 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı:	Prof. Dr. Ali ÇİÇEK *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi*	Aslı Islak İmzalıdır
Danışman:	Doç. Dr. Muhammet Hanifi ERCOŞKUN *Atatürk Üniversitesi*	Aslı Islak İmzalıdır
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. Durmuş KILIÇ *Atatürk Üniversitesi*	Aslı Islak İmzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Enstitü Müdürü

Aslı Islak İmzalıdır

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Birleştirilmiş Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Yolları" başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

23 / 08 / 2024

Aslı ıslak imzalıdır

Gözde TURGUT ÇİNAR

☐Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun …./…/…. tarih ve ……. sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐Enstitü Yönetim Kurulunun …./…/…. tarih ve ……. sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisansımın ders süresince ve tezimin her aşamasında bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren ve yardımcı olan tez danışmanım ve değerli hocam Sayın Doç. Dr. Muhammet Hanifi ERCOŞKUN'a teşekkürlerimi sunarım. Değerli katkılarından dolayı tez jürimde bulunan saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Ali ÇİÇEK'e ve Prof. Dr. Durmuş KILIÇ'a teşekkülerimi sunarım. Hayatım boyunca her zaman yanımda olan, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen aileme teşekkürlerimi sunarım. Son olarak hayatıma girdiği andan itibaren varlığını her daim bana hissettiren, destek olan eşime teşekkürlerimi sunarım.

Gözde TURGUT ÇİNAR

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFTA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ BULUNAN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİNDE KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR VE BU SORUNLARLA BAŞA ÇIKMA YOLLARI

Gözde TURGUT ÇİNAR

Ağustos 2024, 69 Sayfa

Amaç: Bu araştırmanın amacı; birleştirmiş sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma yollarının incelenmesidir.

Yöntem: Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim türü kullanılmıştır. Çalışma grubunu Erzurum ilinde kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ve birleştirilmiş sınıf uygulaması olan okullarda görev yapan 13 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır). Bu Sınıf öğretmenlerinin görüşleri izin alınarak ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir.

Bulgular: Araştırmanın bulgularına göre birleştirilmiş sınıf uygulamlarında kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan öğretmenlerin uyum, kaynaştırma eğitimi öğrencisine ve diğer öğrencilere yeterli zaman ayıramama, okulun ve sınıfın donanım açısından yetersiz olması, iletişim ve iş birliği gibi konularda sorunlarla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin bu sorunlarla başa çıkma yolları ise; kaynaştırma eğitimi öğrencisine uygun oturma düzeni oluşturma, sevgi ortamı oluşturma, öğrencilere duyarlılık kazandırma, akran eğitiminden yararlanma, derse planlı ve hazırlıklı gitme, ilgi gösterme ve bireysel etkinlikler hazırlama şeklinde sıralanabilir.

Sonuçlar: Araştırmanın sonuçlarına göre birleştirilmiş sınıf uygulamlarında kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve başa çıkma yolları belirlenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş sınıf, kaynaştırma eğitimi, sınıf öğretmeni, sınıf yönetimi

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

THE PROBLEMS THAT PRIMARY SCHOOL TEACHERS, WHO HAVE STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS IN THEIR MULTIGRADE CLASSES, EXPERIENCE IN CLASSROOM MANAGEMENT AND THE STRATEGIES THEY USE TO OVERCOME THEM

Gözde TURGUT ÇİNAR

Agust 2024, 69 Pages

Purpose: The aim of this study is to examine the problems faced by teachers with inclusive students in classroom management and the ways of coping with these problems.

Method: In this study, phenomenology, one of the qualitative research methods, was used. The study group consists of 13 classroom teachers working in schools with inclusive education students and combined classroom practice in Erzurum. The opinions of the classroom teachers were recorded with a voice recorder with permission.

Findings: According to the qualitative analysis findings, it was determined that teachers with inclusive education students in combined classroom practices faced problems such as adaptation, not being able to spare enough time for inclusive education students and other students, inadequate equipment of the school and classroom, communication and cooperation. The ways in which teachers deal with these problems are; inclusive education can be listed as creating a suitable seating arrangement for the student, creating an environment of love, sensitizing the students, benefiting from peer education, going to the lesson planned and prepared, showing interest and preparing individual activities.

Conclusions: According to the results of the qualitative analysis, the opinions of the classroom teachers who have inclusive education students in combined classroom applications were taken and the problems they faced in classroom management and ways of coping were determined.

Keywords: Multigrade classroom, inclusive education, classroom teacher, classroom management

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI iii
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI ii
TEŞEKKÜR iii
ÖZ iv
ABSTRACT v
İÇİNDEKİLER vi
TABLOLAR DİZİNİ viii
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ ix
BİRİNCİ BÖLÜM 1
Giriş 1
Araştırmanın Amacı 3
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi 4
Araştırmanın Sınırlılıkları 4
Varsayımlar 4
Terim ve Tanımlar 4
İKİNCİ BÖLÜM 5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar 5
1. Özel Eğitim 5
1.1 Zihinsel Yetersizliği Olan Birey 6
1.2 İşitme Yetersizliği Olan Birey 6
1.3 Görme Yetersizliği Olan Birey 6
1.4 Ortopedik/Bedensel Yetersizliği Olan Birey 6
1.5 Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Birey 6
1.6 Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Birey 6
1.7 Birden Fazla Yetersizliği Olan Birey 7
1.8 Duygusal ve Davranışsal Uyum Güçlüğü Olan Birey 7
1.9 Otistik Birey 7
1.10 Üstün ve Özel Yetenekli Birey 7
1.11 Süreğen Hatalığa Sahip Bireyler 7
1.12 Özel Eğitimin İlkeleri ve Amaçları 7
1.12.1 Özel Eğitimin Temel İlkeleri 7
1.12.2 Özel Eğitimin Temel Amacı 8

2. Kaynaştırma Eğitimi 8
2.1 Tam Zamanlı Kaynaştırma 9
2.2 Yarı Zamanlı Kaynaştırma 9
2.3 Tersine Kaynaştırma 9
2.4 Kaynaştırma Eğitiminin Yararları 9
2.5 Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) 10
2.6 Destek Eğitim Hizmetleri 10
3. Birleştirilmiş Sınıf 10
3.1 Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Yararları 12
3.2 Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Sınırlılıkları 12
4. Sınıf Yönetimi 13
4.1 Sınıf Yönetimi Boyutları 13
4.1.1 Sınıfın Fiziksel Düzeninin Yönetimi 13
4.1.2 Zaman Yönetimi 13
4.1.3 Davranış Düzenlemeleri 13
4.1.4 Plan-Program Etkinliklerinin Yönetimi 14
4.1.5 Sınıfta İlişki ve İletişimin Yönetimi 14
4.2 Sınıfta Disiplin 14
4.3 Sınıf Kuralları 14
4.4 İstenmeyen Davranışların Önlenmesi 14
4.6 Başa Çıkma Yöntem ve Teknikleri 14
İlgili Araştırmalar 15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 17
YÖNTEM 17
Araştırma Yöntemi 17
Çalışma Grubu 17
Veri Toplama Araçları 17
Süreç 18
Verilerin Analizi 18
Araştırmacı Rolü 19
Geçerlik ve Güvenirlik 19
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 20
Bulgular 20
1.Öğretmen ve Deneyimine ilişkin Bulgular 20
2.Sınıf Yönetimiyle İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular 20

3.Sorunların Tanımlanması ve Başa Çıkma Stratejilerine İlişkin Bulgular 24
4. İletişim ve İş Birliğine İlişkin Bulgular 36
BEŞİNCİ BÖLÜM 40
Tartışma ve Sonuç 40
Öneriler 42
KAYNAKÇA 44
EKLER 48
ÖZ GEÇMİŞ 50

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. *Öğretmen ve Deneyimine İlişkin Bulgular* 22
Tablo 2. *Sınıfın Fiziksel Düzenine İlişkin Bulgular* 23
Tablo 3. *Zaman Yönetimine İlişkin Bulgular* 24
Tablo 4. *Okul-Sınıf Ortamının Donanım Açısına İlişkin Bulgular* 26
Tablo 5. *Kaynaştırma Eğitimiyle İlgili Eğitim Alıp Almadıklarına Yönelik Bulgular* 27
Tablo 6. *Kaynaştırma Eğitimiyle İlgili Eğitime Gereksinim Duyup Duymadıklarına Yönelik Bulgular* 27
Tablo 7. *Kaynaştırma Öğrencisi Olmasının Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşler* 29
Tablo 8. *Kaynaştıma Öğrencilerinin Kendileriyle Benzer Özellikteki Öğrencilerle Birlikte Eğitim Almasına Yönelik Bulgular* 31
Tablo 9. *Kaynaştırma Öğrencilerinin Tutum ve Davranışlarına Yönelik Bulgular* 33
Tablo 10. *Kaynaştırma Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle Uyumuna Yönelik Bulgular* 34
Tablo 11. *Diğer Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencisiyle Etkileşimde Bulunması ve Destek Olmasına İlişkin Görüşleri* 36
Tablo 12. *Kaynaştırma Öğrencisini Dikkate Alarak Yaptıkları Farklı Uygulamalar* 37
Tablo 13. *Kaynaştırma Öğrencilerine Ayrılan Zaman* 38
Tablo 14. *Kaynaştırma Eğitimini Destekleyip Desteklemediklerine Yönelik Görüşler* 39
Tablo 15. *Yaşadıkları Sorunlarda Destek Alıp Almadıklarına Yönelik Görüşleri* 41
Tablo 16. *Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Önerileri* 42

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

BEP : Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

RAM : Rehberlik ve Araştırma Merkezi

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

ASHB : Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

Ö : Öğretmen

s.n : Sıra Numarası

f : Frekans

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Eğitim hakkı bireylerin temel bir hakkı olarak kabul edilir. Herkes için eğitimin temel bir hak olduğu Birleşmiş Milletler (1948) İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinde 26(1). maddesinde şu şekilde ifade edilmiştir: "Herkesin eğitim hakkı vardır. Eğitim en azından ilk ve temel aşamalarda parasız olmalıdır. İlköğrenim mecburidir." Belirtildiği üzere eğitimde erişebilirlik ilk aşamada herkes için eşit ve ulaşılabilir olmalıdır.

Türkiye'deki her birey gibi özel gereksinimi olan bireyler de bu eğitim hakkına sahiptirler. Herhangi bir sebepten dolayı özel gereksinimi olan bireylere eğitim hakkı Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) bünyesinde resmi ve özel kurumlarca verilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasanın 42. maddesinde de bu hakkın bütün bireylere tanındığı şu şekilde belirtilmiştir: "Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır. Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır." (Türkiye Büyük Millet Meclisi, 1982).

T. C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) 2022 Eylül verilerine göre örgün eğitim alan engelli öğrencilerin %25'i özel eğitim sınıflarında ve özel eğitim okullarında, %75'i kaynaştırma sınıflarında bulunmaktadır. Bu öğrencilere özel eğitim adı altında eğitim hizmeti verilmektedir (ASHB, 2022). Bu bireylere verilen özel eğitim fizyolojik, bilişsel, duyusal, sosyoduygusal ve davranışsal alanlarda yeterli olmayan ya da üstünlükleri olan öğrencilere araştırma temelli değerlendirme ve öğretimin destek hizmetleri aracılığıyla programlar ile sağlanması özel eğitim olarak tanımlanmıştır (Diken & Batu, 2010).

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylere eğitim hizmetleri sağlayan eğitim ortamları en çok bütünleştirici en az sınırlayıcı ortamdan başlayıp en az bütünleştirici en fazla sınırlayıcı ortama doğru normal sınıflar, kaynak oda, alt özel sınıf, ayrı özel eğitim okulları, yatılı okul ve ev/hastane olmak üzere sıralanmaktadır (Eripek, 2002). Bir başka husus ise özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin normal öğrenciler ile bir arada eğitim görmesi günümüzde daha çok kabul edilen bir düşüncedir (Demir & Açar, 2010).

Kaynaştırma eğitimi denilen bu eğitim türü için şu tanımlar yapılmıştır: Kaynaştırma eğitimi, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere normal sınıflarda özel eğitim desteği sağlanmasıdır (Kargın, 2004). Kaynaştırma eğitimi özel eğitime ihtiyacı olan birey ile normal bireylerin aynı ortamda eğitim almasıdır (MEB, 2010). Kaynaştırma eğitimi birleştirilmiş sınıf uygulamalarının olduğu sınıflarda da uygulanmaktadır. Bu durum birleştirilmiş sınıfın getirdiği zorlukları artırabilir.

Türkiye'nin coğrafi, ekonomi ve sosyal şartları birleştirilmiş sınıflı eğitim uygulamasını zorunlu hale getirmiştir. Öğretimin birleştirilmiş sınıflarda yapılmasının en temel sebepleri sosyoekonomik problemler, yeteri kadar öğretmenin bulunmaması, öğrenci sayısındaki düşüş, kırsal yerlerden kentsel yerlere göç, olumsuz ulaşım şartlarıdır. Bu doğal ve dolaylı sebepler birleştirilmiş sınıf sistemini zorunlu kılmıştır (Erdem, 2004). Bahsi geçen birleştirilmiş sınıf eğitimi; öğrenci, öğretmen ve sınıfın yeterli sayıda olmamasından dolayı ilkokulun 1. sınıfından 4. sınıfına kadar olan sınıfların bir derslikte veya birden fazla derslikte eğitim öğretim görmesine denir (Köksal, 2002).

Birleştirilmiş sınıflarda öğretmen bir sınıfa ders anlatırken diğer sınıflar o dersi ödev yaparak geçirmektedir. Birleştirilmiş sınıflarda okullardaki fiziki yapının eğitim öğretim açısından yetersiz olduğu bilinmektedir. Birleştirilmiş sınıflı okullar donanım açısından da yeterli değillerdir (Erdem, 2004). Tüm bu durumlar göz önünde bulundurulduğunda; Öğretmenler ve yöneticilerin karşılaştıkları sorunları çözmede yetersiz olmaları, öğretmenlerin sosyal ve ekonomik yönden sıkıntı yaşanan köylerde çalışmaktan mutsuzluk duymaları, hem öğretmenlerin hem de yöneticilerin birleştirilmiş sınıf hakkında olumsuz yönde görüşlere sahip olmalarına neden olmaktadır (Şahin, 2003). Ayrıca birleştirilmiş sınıf uygulamalarının olduğu sınıflarda kaynaştırma eğitimi öğrencisinin bulunması sınıf yönetimini güçleştirebilir.

Sınıf yönetimi öğrenme öğretme etkinliklerinin gerçekleştiği sınıfta uygun öğrenme ortamının oluşturulması şeklinde ifade edilir. Sınıf yönetimini oluşturan faktörler sınıf içi ve dışı faktörlerdir. Sınıfın ortamı, öğrenci ve öğretmen sınıf içi olarak değerlendirilirken dünyadaki ve Türkiye'deki gelişmeler, eğitim uygulamaları, çevre, ebeveynler ve arkadaşlar sınıfın dışı faktörler olarak değerlendirilmektedir (Çelikten, 2009). Sınıf yönetimi ile ilgili diğer önemli bir kavram sınıf yönetimi boyutlarıdır. Sınıf yönetiminde genel kabul gören 5 boyut vardır. Bu boyutlar fiziksel düzenin yönetimi, plan-program yönetimi, zaman yönetimi, davranış yönetimi ve sınıf içi ilişki ve iletişim yönetimidir (Başar, 2005).

Kırsal bölgelerde bulunan kaynaştırma öğrencilerin gittikleri okullar arasında birleştirmiş sınıflı okullarda bulunmaktadır. Kaynaştırma öğrencisinin birleştirilmiş sınıfta bulunması sınıfın heterojenliğini artıracaktır. Bu durum sınıf yönetimine nasıl etki edeceği

merak edilmiştir ve birleştirilmiş sınıflarla yapılan çalışmalar incelediğinde kaynaştırma öğrencisiyle ilgili çalışma az sayıda yapılmış olup kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu birleştirilmiş sınıfta sınıf yönetimiyle ilgili bir çalışmaya rastlanamamıştır. Birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimi konusunda yaşanan zorluklar incelenen çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmada da belirlenmeye çalışılmıştır. Yaşanan zorluklara çözüm bulunması temel hedef görülmüş ve çözüm arayışlarında bulunulmuştur. Bu hususta, çalışmada birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmeninin sınıf yönetiminde karşılaştığı sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma yolları araştırılmak istenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı birleştirmiş sınıflarda kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma yollarının incelenmesidir. Birleştirilmiş sınıf uygulamaları ve kaynaştırma eğitimi ile ilgili çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin sınıf yönetimi konusu ile ilgili zorluklarla karşılaştığı görülmektedir. Birleştirilmiş sınıf uygulamalarının ve kaynaştırma eğitiminin bir arada bulunduğu sınıflarda karşılaşılan bu zorlukların daha da çok artacağı düşünülmüş ve çözüm yolları belirlenmek istenilmiştir. Ayrıca kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu birleştirilmiş sınıflarda sınıf yönetimiyle ilgili bir çalışmaya rastlanmadığından dolayı bu çalışma yapılarak literatürdeki boşluğun giderilmesi amaçlanmaktadır.

Bu araştırmada birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma yolları nelerdir sorusuna cevap aranmıştır.

Araştırma amacı ve problemine dayalı olarak aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu birleştirilmiş sınıflarda öğretmenin sınıf yönetiminde karşılaştığı sorunlar nelerdir?

2. Kaynaştırma öğrencisinin bulunduğu birleştirilmiş sınıflarda öğretmenin karşılaştığı sorunları çözmek için kullandıkları yöntemler nelerdir?

3. Birleştirilmiş sınıflarda kaynaştırma öğrencilerinin sergiledikleri davranışların ve ortaya koydukları sorunların nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Birleştirilmiş sınıf ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarının bulunduğu sınıflarda sınıf yönetimi, bağımsız sınıf ve kaynaştırma eğitimin olmadığı sınıflara göre daha zordur. Bu araştırma birleştirilmiş sınıf ve kaynaştırma uygulamalarının aynı anda uygulandığı sınıfları düşünerek ve daha önce birleştrilmiş sınıf ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarının bir arada olduğu sınıflara yönelik çalışma (Hasanoğlu, 2013) yapılmış olsa da bu sınıfların sınıf yönetemiyle ilgili bir çalışmaya rastlanmadığından bu araştırma konusuna bu eksiklikten yola çıkılarak karar verilmiştir. Erzurum ilinde birleştirilmiş sınıf ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarının bulunduğu sınıflarda görev yapan öğretmenlere uygulanan çalışma, sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlarla başa çıkma yollarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular birleştirilmiş sınıf, kaynaştırma eğitimi ve sınıf yönetimi konularında beraberce öğretmenlere ve yöneticilere yol gösterici olabilecektir. Öğretmenlerin yaşadıkları bu sorunlarla başa çıkma yollarını ortaya çıkaracağı amaçlanan bu çalışma ile benzer durumu yaşayan öğretmenlerin sorunlarını ortadan kaldırması ve azaltması ve uygulama sonucunda elde edilen analizlerin alana katkı sağlaması beklenmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma Erzurum ilinde birleştirilmiş sınıflarda görev yapan kaynaştırma eğitimi veren öğretmenler ile sınırlıdır.

2. Araştırmada elde edilen veriler, öğretmenlere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorulara verilen yanıtlar ile sınırlıdır.

Varsayımlar

Öğretmenlere uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu birleştirilmiş sınıf uygulamalarında kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma yollarını belirleyebilecek niteliktedir.

Terim ve Tanımlar

Birleştirilmiş Sınıf: Öğretmen, öğrenci ve derslik sayısındaki yetersizlikten dolayı iki veya daha fazla sınıfın birleştirerek oluşturulan grubun eğitim öğretim görmesidir (Özben, 1997).

Kaynaştırma: Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin belirli plan dahilinde genel eğitim sınıflarında eğitim görmesidir (Başkurt, 2022).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Özel Eğitim

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliğine (2022) göre özel eğitim şu şekilde tanımlanmıştır: "Bireysel ve gelişim özellikleri ile akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin bu alanda yetiştirilmiş personel tarafından geliştirilmiş eğitim programlarıyla uygun ortamlarda sürdürülen eğitim."

Söz konusu eğitim ile özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bağımsız, mutlu, çevreleriyle uyumlu, kapasitelerini en iyi seviyede kullanan bireyler yetiştirerek topluma kazandırmayı amaçlar (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği, 2022).

Özel eğitim okullarında eğitim alan öğrenciler normal gelişim gösteren öğrencilerden ayrı eğitim görmektedir. Bu da normal gelişim gösteren öğrencilerle özel gereksinimli öğrenciler arasında olumlu etkileşimin oluşmasını engellemektedir. Ayrıca özel eğitim hizmetlerinin amacına ulaşılabilmesi için en az sınırlandırılmış eğitim ortamının sağlanması gerekmektedir. En az sınırlandırılmış eğitim ortamı öğrencinin düzeyine göre genel eğitim sınıflarında normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte destek eğitim hizmetleri ile birlikte verilen eğitimdir (Demir & Kale, 2019; Diken & Batu, 2010).

Bu eğitime ihtiyacı olan öğrenciler homojen bir grup değildir. Kendi içlerinde bireysel farklılıkları vardır. Çoğu okula başladığında fark edilir (Eripek, 2002). Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin yetersizlik türlerine göre sınıflandırılması Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliğine göre şu şekilde sınıflandırılmıştır (MEB, 2010):

- Zihinsel Yetersizlik
- İşitme Yetersizliği
- Görme Yetersizlik
- Ortopedik Yetersizlik
- Dil ve Konuşma Yetersizliği
- Özel Öğrenme Güçlüğü
- Birden Fazla Yetersizlik
- Duygusal Uyum Güçlüğü
- Sosyal Uyum Güçlüğü

- Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite
- Otizm
- Üstün ve Özel Yetenek
- Süreğen Hastalık
- Sinir Sisteminin Zedelenmesiyle Ortaya Çıkan Yetersizlik

Zihinsel Yetersizliği Olan Birey

Zihinsel yetersizliği olan birey, 18 yaşından önce gelişim dönemlerinde ortaya çıkan, kavramsal, sosyal ve uyum becerilerinde eksiklikleri ve sınırlıkları olan özel eğitime ve destek eğitime ihtiyaç duyan bireyi ifade eder (MEB, 2010). Zihinsel yetersizlik, hafif, orta, ağır ve çok ağır düzeyde olarak sınıflandırılır (Eripek, 2002). Zihinsel yetersizliği olan bireyler kendilerine uygun eğitimle topluma kazandırılabilirler.

İşitme Yetersizliği Olan Birey

İşitme yetersizliği olan birey, İşitme yetersizliğinin kısmen veya tamamen kaybından dolayı özel eğitime ve destek eğitim hizmetlerine gereksinim duyması (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği, 2018) şeklinde tanımlanır. İşitme yetersizliği olan bireyler dil, konuşma ve iletişim sorunu yaşamaktadırlar. İşitme yetersizliği olan bireyler, uyugun destek ve araçlarla iletişim becerilerini geliştirebilirler.

Görme Yetersizliği Olan Birey

Görme yetersizliği olan birey, görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybından dolayı özel eğitim ve destek hizmetlerine gereksinim duyması (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği, 2018) şeklinde tanımlanır. Bu bireyler, görme kaybı nedeniyle öğrenme de farklı araç gereç ve yöntemlere gereksinim duyarlar.

Ortopedik/Bedensel Yetersizliği Olan Birey

Çeşitli sebeplerle kas, iskelet, sinir sistemi gibi hareketle ilgili organlarında yetersizliği olan bireylerdir (Kobal, 2005). Ortapedik yetersizliği olan birey yetersizliği nedeniyle günlük hayatlarında özel eğitime gereksinim duyarlar.

Dil ve Konuşma Yetersizliği Olan Birey

Dil ve konuşma yetersizliği, dil ve konuşma bozuklukları nedeniyle yaşanan ileştişim güçlüğüdür (Konrot, 2003). En fazla karşılaşılan engel türü dil ve konuşma bozukluğudur. Konuşma bozuklukları konuşmadaki ritim, seslerin üretimi ve ses kontroldeki karşılaşılan güçlüklerdir (Batu, 2000).

Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Birey

Bilişsel bir problemleri olmamasına rağmen okuma, yazma, matematik, dil ve konuşma gibi alanlarda problem yaşayan bireylerdir (Arı, 2012). Bu bireylere öğrenme güçlüğü tanısı genellikle ikinci ve üçüncü sınıflarda konmaktadır. Bu durum da özel öğrenme güçlüğü olan bireylerin erken müdahaleden ve özel eğitimden geç yararlanmalarına neden olmaktadır. Ayrıca erken fark edilemeyen çocuklarda akademik başarısızlık ve sosyal problemler görülmektedir (Aslan,2015).

Birden Fazla Yetersizliği Olan Birey

Fiziksel, zihinsel, işitme, görme gibi engel türlerinden birden fazlasına sahip olan bireylerdir (Sarı, 2003). Birden fazla yetersizliği olan bireyler tek yetersizliğe sahip bireylere sağlanan özel eğitim hizmetinden daha fazlasına ihtiyaç duyarlar.

Duygusal ve Davranışsal Uyum Güçlüğü Olan Birey

Duygusal ve davranışsal uyum güçlüğü olan birey, farklı duygusal ve davranışsal sorunların bireyin akademik ve sosyal gelişimine olumsuz etkilerinden dolayı özel eğitime gereksinim duyan birey şeklinde tanımlanmaktadır (Akbay, 2023). Duygusal ve davranış bozukluğu yaşayan bireylerde genellikle agresiflik, sosyal bozukluklar, hiperaktivite, dikkat dağınıklığı, akademik yetersizlik, anksiyete görülmektedir ve buna bağlı olarak bilişsel gelişimleri olumsuz etkilenmektedir (Uğurlu & Eratay, 2018).

Otistik Birey

Otistik bireyler sosyal etkileşim ve iletişimde güçlük yaşayan, erken çocukluk döneminde ortaya çıkan tekrarlı davranışlarda bulunan, ilgi ve etkinliklerde sınırlılığı bulunan özel eğitimle ilgili destek eğitime gereksinimi olan bireyler şeklinde tanımlanır (Aksoy & Diken, 2016).

Üstün ve Özel Yetenekli Birey

Üstün ve özel yetenekli birey yaşıtlarına göre daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitede önde olma, soyut fikirleri anlayabilme, özel akademik yeteneğe sahip, ilgi alanlarında bağımsız hareket etmeyi seven ve yüksek düzeyde performans gösteren birey şeklinde tanımlanır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği, 2018).Üstün yetenekli çocukların bazıları bu özelliklerin hepsini gösterirken bazıları kısıtlı ölçüde gösterebilir (Bildiren, 2013).

Süreğen Hatalığa Sahip Bireyler

Sürekli bakım ve tedavi gerektiren hastalığı nedeniyle eğitim hayatında ve sosyal uyumunda olumsuzluk yaşayan bireylerdir (Bolat, 2018). Bu hastalıklar, çeşitli kanserler, genetik hastalıklar, kalp hastalığı, şeker hastalığı ve astım gibi hastalıklardır (Bolat, 2018).

Özel Eğitimin İlkeleri ve Amaçları

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliğinde (2018) Özel eğitimin temel ilkeleri ve amaçları şu şekilde ifade edilmiştir:

- Bireysel farklılıkları, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim hizmeti verilmesi,
- İlgi, istek ve yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda eğitim verilmesi,
- Özel eğitim hizmetlerine erken dönemde başlanması,
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerinlerin sosyal ve fiziki çevresinden mümkün olduğu kadar ayırmadan, toplumla etkileşim ve uyum sağlayacak şekilde planlanması,
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitsel ihtiyaçları doğrultusunda öğretim süreçlerinde uyarlamlar yapılarak diğer bireylerle eğitim görmesine öncelik verilmesi,
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede eğitimlerini sürdürebilmesi için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yağılması,
- Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için BEP geliştirilmesi ve eğitim programlarını bireyselleştirerek uygulanması,
- Ailelerin özel eğitim sürecinin tüm aşamalarına katılımının sağlanması,
- Özel eğitim politikalarının geliştirilmesi için üniversitelerin ilgili bölümüyle ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik çalışmalar yapan sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılması esastır.

Özel eğitimin temel amacı şu şekilde ifade edilmiştir**:**Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri esas alınarak; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en iyi şekilde kullanmalarını sağlayarak; onları bir sonraki öğrenime, meslek hayatlarına ve toplumsal hayata hazırlamayı amaçlar.

Kaynaştırma Eğitimi

Kaynaştırma eğitimi, özel gereksinimli öğrencilerin eğitimlerini uygun eğitimsel programların destek hizmetlerinin sağlandığı okullarda normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte aynı ortamda eğitim almasıdır (Kırcaali-İftar, 1998; Sucuoğlu & Kargın 2010).

Kaynaştırma eğitimi Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri yönetmenliğinde (2022), şu şekilde ifade edilmiştir: "Kaynaştırma yoluyla eğitim; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademede diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sağlanarak akranları ile birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimdir." Kaynaştırma eğitimi sayesinde özel gereksinimli öğrenciler toplumla daha iyi düzeyde etkileşim kurmakta ve özel gereksinimli öğrencilerin akranları bireysel farklılıklara saygı duymayı öğrenmektedir (Sucuoğlu & Kargın, 2010).

Kaynaştırma eğitiminde amaç özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin akranları ile birlikte aynı sınıf ortamı içerisinde eğitim almalardır. Kaynaştırma eğitimi öğrencisinin kendini güvende hissettiği ve kendi potansiyelinin farkına vardığı, yetersizlik ve başaramama duygusundan arındığı, kendilerine uygun olan eğitimi aldıklarında başarabileceklerine inandıkları bir öğrenme ortamının öğretmenler tarafından oluşturulmasıdır (Keleş & Emiroğlu, 2020; Özer, 2023).

Kaynaştırma eğitminde oluşturulan eğitim modelleri özel gereksinimli öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulmalıdır. Türkiye'de kaynaştırma eğitimi tam zamanlı kaynaştırma, yarı zamanlı kaynaştırma ve tersine kaynaştırma olmak üzere üç şekilde sınıflandırılmaktadır (Karaca, 2018).

Tam Zamanlı Kaynaştırma

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin normal öğrencilerle birlikte aynı ortamda gerekli fiziksel düzenlemeler yapılarak ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) uygulanarak eğitim görmesine denir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği, 2022). Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için programlar bireysel hale getirilir, gerekli materyaller temin edilir ve sınıf içi ortam düzenlenir (Batu, Kırcaali-İftar, 2005). MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği'nde özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bulunduğu sınıfların sınıf mevcudu sayısını özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci sayısının bir olması durumunda 35, iki olması durumunda 25 öğrenciyi aşmayacak şekilde belirlenmiştir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği, 2022).

Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Yarı zamanlı kaynaştırma, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin başarılı olabileceği derslerde ve sosyal etkinliklerde normal öğrencilerle birlikte eğitim görmesine denir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği, 2022). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci özel eğitim sınıfına kayıtlıdır ancak öğrencinin bireysel özelliklerine göre başarılı olabileceği derslerde ve etkinliklerde normal öğrencilerle birlikte eğitim almasıdır (Cankaya & Korkmaz, 2012). Yarı

zamanlı kaynaştırma akademik başarı konusunda yeterli olmayan ve sosyal gelişim ve iletişim becerilerini desteklemeye yönelik özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için uygulanan modeldir (Akcan, 2013).

Tersine Kaynaştırma

Tersine kaynaştırma, normal gelişim gösteren öğrencilerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrecilerin sosyalleşmeleri amacıyla belirli zaman aralıklarında onların sınıflarına gitmeleridir (Schoger, 2006). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin normal öğrenciler ile aynı ortamda eğitim almaları veya normal öğrenciler için okul içerisinde ayrı sınıf içerisinde eğitim almalarıdır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği, 2022).

Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Kaynaştırma eğitiminin özel eğitime ihtiyacı olan bireylere, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin ailelerine, normal gelişim gösteren öğrencilere ve ailelerine ve öğretmenlere sağladığı yararlar mevcuttur (MEB, 2010).

Kaynaştırma eğitiminin özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ve aileleri, normal gelişim gösteren öğrenciler ve öğretmenleri için de yararları vardır. Normal gelişim gösteren öğrencilerin özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yardım etmeleri, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel farklılıklarına saygı duymaları diğer öğrencilerin sosyal-duygusal gelişim alanlarına katkı sağlayıp öğrenciler arasındaki anlayışı artırıp toplumun bütünleşmesini sağlayacaktır. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler sadece zihinsel olarak değil sosyal becerilerini de geliştirme fırsatı bulacaklardır. Aile çocuğunu objektif şekilde değerlendirmesine, beklentilerinde gerçekçi olmasına, çocuğuyla sağlıklı iletişim kurmasına katkı sağlar. Öğretmenler ise bireysel farklılıkların farkında olup bütün öğrencilerin eğitimde fırsat eşitliği ilkesinden yaralanmasını sağlar öğretimsel becerilerini geliştirir (Güzel Özmen, 2003; Sucuoğlu & Kargın, 2010; Yazıcıoğlu, 2020).

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)

BEP özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için hazırlanmış öğrencinin güçlü ve ihtiyaç duyduğu yönlerine odaklanarak bireysel bir plan çerçevesinde gelişimi takip eder. Böylece özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılayarak eğitim öğretimden en üst şekilde yararlanması sağlanır. Tüm özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için BEP hazırlanması yasal zorunluluktur (Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2022). Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmenliği (2014) madde 20’ de şu şekilde ifade edilmiştir: “Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler için;

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme birimi tarafından bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanır ve bu öğrencilerin başarıları , bu programda yer alan amaçlara göre değerlendirilir."Ayrıca Özel Eğitim Hizmetleri yönetmenliğinde de (2018) "özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için takip edecekleri eğitim programı temel alınarak BEP hazırlanması esastır" şeklinde ifade edilmiştir.

Destek Eğitim Hizmetleri

Destek eğitim hizmetleri destek eğitim odası açılarak sağlanır. Destek eğitim odası, Kaynaştırma uygulamaları yoluyla eğitimlerine devam eden ve üstün yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenen ortam şeklinde tanımlanır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmenliği, 2018).

Birleştirilmiş Sınıf

Türk eğitim sistemi, okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yüksek öğretim kademelerinden oluşmaktadır. Bütün kademeler önemli bir yere sahip olmakla beraber İlköğretim kademesinde kazandırılan bilgi ve becerilerin diğer kademelere temel oluşturmasından dolayı ayrı bir önemi vardır. Türk eğitim sisteminin içindeki ilköğretim okullaşma oranının en yüksek olduğu kademedir (Özben, 1997). Kırsal alanlarda öğrenci sayısının az olduğu yerlere sınıf açmak ve öğretmen vermek zor olmasından dolayı birleştirilmiş sınıf eğitimi uygulanmaktadır.

Birleştirilmiş sınıf, tek bir sınıfta birden fazla sınıfın tek bif öğretmen yönetiminde eğitim görmesine denir (Köklü, 2000). Birleştirilmiş sınıf, birden fazla sınıfın bir öğretmen yönetiminde birlikte çalışmasına denir (Binbaşıoğlu, 1999). Bir diğer ifadeyle farklı yaş ve seviyedeki çocukların aynı ortamda eğitim almaları, birleştirilmiş sınıflarda öğretim olarak tanımlanabilir (Little, 1995). Birleştirilmiş sınıflı eğitim uygulamaları özellikle şehir merkezlerinden uzakta bulunan kırsal bölgelerde bir veya iki öğretmenli okullarda rastlanmaktadır (Öztürk, 2005).

Birleştirilmiş sınıf uygulamaları, okuldaki öğretmen, öğrenci ve derslik sayılarına göre düzenlenmektedir. Öğretmen sayısının tek olduğu durumlarda dört sınıf bir arada okutulurken iki öğretmenin olduğu durumlarda öğrenci sayısına göre 1 ve 2. sınıflar bir arada 3 ve 4. sınıflar bir arada veya 1. Sınıflar tek grup 2, 3 ve 4. sınıflar bir arada üç öğretmenin olması durumunda 1. ve 4. sınıflar tek grup 2 ve 3. sınıflar bir arada veya 1. ve 2.sınıflar tek grup 3 ve 4. sınıflar bir arada öğrenimini sürdürmektedirler (Deliveli, 2020).

Birleştirilmiş sınıf uygulamalarının ekonomik, sosyal, coğrafi bir çok nedeni vardır temel sebepleri şöyle sıralanmıştır (Özdemir vd., 2020):

- Göçlerdeki atış bunun sonucunda kırsal kesimlerde nüfus yoğunluğunun az olması,
- Taşımalı eğitimin tercih edilmeyip kapanmış olan köy okulların yeniden açılması,
- Öğretmen atanması ve öğretim kaynakları gibi ekonomik nedenler.

Türkiye'nin bütün illerinde özellikle kırsal alanlarında birleştirilmiş sınıf eğitimi uygulanmaktadır. Dünyada ABD, Norveç, Kanada, Japonya, Fransa, Peru, Kolombiya, Vietnam ve Sri Lanka gibi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde de uygulanmaktadır (Köksal, 2002).

Birleştirilmiş sınıflar ile bağımsız sınıflar arasındaki en önemli fark öğretim süreçleridir. Birleştirilmiş sınıflar için ayrı bir program bulunmamaktadır. Bağımsız sınıflarda uygulanan ders programları birleştirilmiş sınıflarda da uygulanır. Derslerin hedefleri ve içerikleri aynıdır. Birleştirilmiş sınıflara özgü durumlar; haftalık ders dağıtım çizelgesi, kendi kendine çalışma saatleri ve ortak dersler uygulanması şeklinde sıralanabilir (Şahin, 2003). Birleştirilmiş sınıfta görev yapan öğretmenler mevcut programları uyarlıyarak uygular. Birleştirilmiş sınıflarda dersler, ödevli dersler ve öğretmenli dersler şeklinde gerçekleşir. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenciler normal sınıflardan farklı olarak derslerin büyük bir bölümünü kendi kendilerine öğrenerek geçirirler. Bu sebeple birleştirilmiş sınıfta öğrenim gören öğrenciler normal sınıftaki öğrencilerden kendi öğrenmlerinin sorumluluğunu daha fazla alırlar. Bu da öğrencilerin öğrenmeyi öğrenmelerini mecbur kılmıştır. Öğretmenli derslerde öğretmen, öğrencilerin kendilerinin tek başlarına öğrenmeleri zor olabilecek konulara öncelik vermelidir (Erdem, 2005; Fidan & Baykul, 1993; Yıldırım, 2008).

Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Yararları

Birleştirilmiş sınıf uygulamalarının sağladığı bazı yararlar vardır ; birden fazla sınıfın tek sınıfta öğrenim gördüğü için maliyetin az olması, farklı sınıf seviyesindeki öğrencilerin bir arada bulunarak etkileşimde olması, bilgi ve yaşantı paylaşımlarının olması, çocukların iş birliği, sorumluk, yardımlaşma ve dayanışma becerilerinin edinmesi ve geliştirilmesi şeklinde sıralanabilir (Aybek & Aslan, 2014).

Öğrenciler, ödevli saatlerde kendi kendilerine çalışmayı öğrenerek kendilerini yönetme becerisi kazanırlar. Öğrenciler farklı yaş ve farklı sınıf seviyelerinde aynı sınıfta bir arada öğrenim gördükleri için akran öğrenimi sağlanır. Üst sınıf seviyesi için hazırlanan bir etkinlik tüm sınıfa uygulanarak diğer seviyelerin dersin konusu ile ilgili hazır bulunuşluklarının artmasını sağlar. Birleştirilmiş sınıf uygulamaları ile taşımacı eğitimle karşılaşılan sıkıntılar engellenmiş olur. Öğrencilerin farklı yaş gruplarıyla bir arada bulunması yardımlaşma ve dayanışma becerilerinin edinmesine ve gelişmesine, grup çalışmaları ve iş birliği sayesinde

aidiyet duygularının ve sorumluluklarının artmasına katkı katkı sağlar (Oğuzhanoğlu-Tayan, 2023).

Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasının Sınırlılıkları

Birleştirilmiş sınıf uygulamalarının bazı sınırlılıkları vardır; birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğu birleştirilmiş sınıf uygulaması konusunda yeterli bilgi ve deneyime sahip değillerdir. Birleştirilmiş sınıflarda ilköğretim programındaki hedeflere ulaşmak güçtür. Öğretmenin derse hazırlık süreci ve öğrencilerin kendi kendine çalışmasına yönlendirmek için ayırdığı zaman ve enerji artmaktadır (Köksal, 2002).

Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri eğitsel sorunlarla beraber köy olgusundan kaynaklı sorunlarla da karşılaşmaktadır. Köyün doğal şartlar, ulaşım, ekonomik, sosyal, kültürel ve değerler bakımından farklılıklar göstermektedir. Bu durum öğretmenin görev ve yaşayışını zorlaştırmakta ve öğretimsel süreçlerde verimliliğini düşürmektedir. Bu da öğrencilerin dersin hedeflerine ulaşmasını zorlaştırmaktadır (Sidekli vd., 2015).

Sınıf Yönetimi

Sınıf yönetimi sınıf kurallarının belirlenmesi, olumlu davranışların geliştirilmesi ve zamanın iyi yönetilmesi şeklinde tanımlanır (Çelik, 2003). Sınıf yönetimi, öğrencilerin öğrenmelerine katkı sağlayan güvenli ve düzenli bir sınıf ortamının sağlanmasını ifade eder (Çelik, 2003). Bir başka ifadeyle sınıf yönetimi, etkili bir öğrenmenin gerçekleşmesi için sınıf etkinliklerinin öğrenciler için düzenlenmesidir (Balay, 2004).

Sınıf yönetiminin en temel amacı; öğrenme ortamını en verimli hale getirerek öğrencilerin istenilen düzeydeki hedeflerine ulaşmalarını sağlamaktır (Erden, 2005).

Sınıf yönetimini oluşturan faktörler sınıf içi ve dışı faktörlerdir. Sınıfın ortamı, öğrenci ve öğretmen sınıf içi olarak değerlendirilirken dünyadaki ve ülkedeki gelişmeler, eğitim uygulamaları, çevre, ebeveynler ve arkadaşlar sınıf dışı faktörler olarak değerlendirilmektedir (Çelikten, 2009).

Sınıf Yönetimi Boyutları

Sınıf yönetiminde genel kabul gören 5 boyut vardır. Bu boyutlar fiziksel düzenin yönetimi, plan-program yönetimi, zaman yönetimi, davranış yönetimi ve sınıf içi ilişki ve iletişim yönetimidir (Başar, 2001).

Sınıfın Fiziksel Düzeninin Yönetimi. Etkili bir sınıf yönetiminin ön koşullarından bir tanesi de sınıf ortamını iyi düzenlemektir. Sınıftaki öğrencilerin sayısı, aydınlatma,ısı, temizlik,

duvar rengi, oturma düzeni, sıra, masa, kitaplık gibi ögeler fiziksel düzenin ögeleridir (Gürsel, 2011).

Zaman Yönetimi. Öğretim faaliyetleri açısından zaman yönetimi oldukça önemlidir. Etkili zaman yönetimi için iyi bir planlama yapılması gerekmektedir. Zaman yönetimi disiplin problemlerini engellemektedir. Zaman yönetimi iyi planlamazsa öğrenciler sıkılmasına sebep verip disiplin problemlerinin oluşmasına neden olabilir (Yüksel, 2013).

Davranış Düzenlemeleri. İstenmeyen davranışların önelenmesi, sınıf kuralları , sınıfta istedendik yönde davranış segilemeleri, problem oluşmadan hissedip oluşabilecek problemlere engel olunması ve sınıf ruhu oluşturma davranış düzenlemeleri boyutuyla ilgilidir (Başar, 2005).

Plan-Program Etkinliklerinin Yönetimi. Günlük, yıllık ve ünite planlarının eğitim-öğretim hedeflerine uygun planlanması, konunun içeriğine göre yöntemlerin belirlenmesi, gerekli araç ve gereçlerin sağlanmasını ve ölçe değerlendirme araçlarının hazırlanmasını ifade eder (Başar, 2005).

Sınıfta İlişki ve İletişimin Yönetimi. Sınıf kurallarının öğrencilerle beraber belirlenmesi , sınıftaki öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmen ile ilşkileri bu boyutta gösterilmektedir (Başar, 2005). Öğretmen- öğrenci, öğrenci-öğrenci arasındaki sağlıklı iletişim sayesinde kurulabilir.Etkili iletişim kurulduğunda öğretmen ve öğrenciler ortak bir anlayışa varabilirler (Yüksel, 2013).

Sınıfta Disiplin

Sınıf içerisinde öğretmenin eğitim öğretim faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için sınıfta uygun bir disiplin ortamı sağlaması gereklidir. Öğretmenin uygun ortamı ve sınıf yönetimini sağlamaması öğretimsel faaliyetlerin gerçekleştirmesini güçleştirecektir (Gangal, 2020).

Sınıf Kuralları

Kurallar ilişkilerin sağlıklı ve etkili yürütülmesi için yazılı ve yazısız bütün düzenlemlerdir (Erdoğan, 2005). Öğrencileri istenmeyen davranışlardan uzak tutma, istenmeyen davranışlardan vazgeçirme ve öğrencilere yönelik beklentileri gerçekleştirmede sınıf kurallarının öenmi büyüktür. Sınıf kurallarının başarılı bir şekilde uygulanması için öğretim yılının başından itibaren düzenli, planlı, kuralların uygulanabilir olması, öğrencilere inanılması, güvenilmesi gerekli ilgi ve zamanın ayrılması gereklidir (Arslan, 2004; Erdoğan, 2005; Sarıtaş, 2005; Senemoğlu, 2005).

İstenmeyen Davranışların Önlenmesi

İstenmeyen öğrenci davranışları; öğretmeni ve öğrencileri rahatsız eden, öğrenciler ve öğretmen arasındaki iletişimi ve eğitimsel amaç, plan ve çalışmaları olumsuz etkiliyen, sınıf kurallarına uygun olmayan davranışlardır (Hacıömeroğlu, 2015).

Başa Çıkma Yöntem ve Teknikleri

Sınıf yönetimininin esas amacı olumlu davranışların sürekliliğini sağlayıp istenmeyen davranışlar yaşanmadan engellemektir (Ataman, 2003). Genel anlamda istenmeyen davranış, eğitimi engelleyen her türlü olumsuz davranışlardır. Bu davranışları engeleyebilmek için öğretmenler görmezden gelme, göz teması kurma, yaklaşma, uyarma aileyle iletişime geçme, yerini değitirme, ara verme, konuşma, fiziksel olmayan ceza verme, anlaşma yapma gibi yöntem ve teknikler öğretmenlerin başvurdukları yöntem ve tekniklerdir (Başar, 2005).

İlgili Araştırmalar

Gök (2013), "Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ilkokul sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklarla başa çıkma yöntemleri" adlı nitel yaptığı bu araştırmada sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan 10 sınıf öğretmeniyle görüşmüştür. Öğretmenler kaynaştırma öğrencilerini sınıflarında isteseler de genel olarak olumsuz etkilerinden bahsetmişlerdir. Kaynaştırma öğrencisine özel ilgi göstermeleri gerektiğinden normal gelişim gösteren öğrencilerle yeterince ilgilenemediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda yetersiz bilgiye sahip oldukları ve bazı öğretmenlerin ise hizmetiçi eğitim, seminer gibi eğitimleri almadıkları ortaya çıkmıştır. Bu araştırma ilçe merkezinde bulunan müstakil sınıflarda yapılmıştır. Birleştirilmiş sınıflarda benzer bir çalışmaya rastlanmadığı için yapılan çalışma ile bu eksikliğin giderilmesi düşünülmektedir.

Demir ve Açar (2010), yaptıkları çalışmada kaynaştırma konusunda deneyimli sınıf öğretmenlerinin görüşlerini araştırmışlardır. Nitel yapılan araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. 45 sınıf öğretmeniyle görüşülüp 31 tanesinin kaynaştırma eğitimine bakış açılarının olumsuz yönde olduğu ortaya çıkmıştır.

Hasanoğlu (2013) yüksek lisans tezinde birleştirmiş sınıflarda kaynaştırma eğitimiyle ilgili yaşanan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerini incelemiştir. Nitel araştırma olan bu çalışmada veri toplamak için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Birleştirilmiş sınıfın getirdiği zorluklardan dolayı öğretmenler, öğrenme-öğretme sürecinin verimli

geçmediğini, sorunlarla başa çıkmada zorlandıklarını sözlü uyarılara başvurduklarını ve özel gereksinimli öğrencilere yeterli zaman ayıramadıklarını belirtmişlerdir.

Sadioğlu ve ark. (2012) tarafından yapılan çalışmada kaynaştırma uygulanmasının aksayan yönleri belirlenmek istenmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemiyle ve veri toplamada yarı yapılandırırmış görüşme formuyla yürütülmüştür. 23 öğretmenle görüşülmüş,özel eğitim öğrencilerinin ailelerinin ilgili olmadıkları ayrıca kendilerinin ve özel eğitime ihtiyacı olan ailelerin destek eğitimi almaları gerektiği belirtilmiştir.

Ünal ve Saban (2014) yaptıkları "Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumu" konulu çalışmada "Kaynaştırmaya ilişkin görüşler ölçeği" kullanılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik olumlu veya olumsuz tutumları belirlenememiştir. Öğretmenlerin ve velilerin kaynaştırma konusunda yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Saraç ve Çolak (2012) tarafından yapılan çalışmada kaynaştırma eğitimi sürecinde ilkokul öğretmenlerinin görüşleri ve önerileri belirlenmek istenmiştir. Nitel araştırma yöntemleri ile yapılan bu çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılıp 19 öğretmenle araştırma yapılmıştır. Öğretmenlerin özel eğitim öğrencileri konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları, okulun diğer personelleri tarafından yeterli düzeyde yardım almamaları, sınıfın fiziksel şartları kaynaştırma öğrencisine uygun olmaması sonucu ortaya çıkmıştır.

Babaoğlan ve Yılmaz'ın (2010) yaptıkları araştırmada sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi sürecindeki yeterlilikleri araştırılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri ile yapılan bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin kaynaştırma konusunda yetersiz bilgiye sahip oldukları, hizmetiçi eğitim almadıkları ve kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini yeterli görmedikleri ortaya çıkmıştır.

Cankaya ve Korkmaz'ın (2012) yaptıkları "İlköğretim 1. kademede kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi" konulu çalışma nicel yöntemlerden tarama modeliyle yapılmıştır. Bu çalışmada öğretmenlerin %93'ü sınıf yönetiminde istenmeyen davranışları, %67'si araç, gereç ve materyallerin yetersiz olduğunu, %56'sı kaynaştırma eğitimi konusunda yetersiz bilgiye sahip olduklarını belirtmişlerdir.

Akalın (2015) tarafından yapılan "Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşleri ve gereksinimleri" konulu nitel araştırmada veri toplamada yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada kaynaştırma sınıfında sınıf yönetiminin zor olduğu ve öğretmenlerin kaynaştırma sınıflarının sınıf yönetimi konusunda

eğitim almadıkları ve bu konuda eğitim almalarına gereksinim duyulduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Akdemir Okta' nın (2008) yaptığı araştırmada kaynaştırma eğitimindeki öğrencilere ve bu öğrencilerin sınıfında bulunan öğretmenlere verilen özel eğitim hizmetlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonucunda işitme engelli olan öğrenciler ve öğretmenleri destek eğitimine gereksinim duyduğu ve onlara dışarıdan bu eğitimin sağlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özben (1997) "Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunlar" konulu çalışmasında öğretmenlerin %83'ünün özel eğitim öğrencilerine gerekli eğitimi sağlayabilme durumlarını yetersiz bulmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Nitel araştırma yöntemleri gözlem, görüşme, doküman inceleme gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı olay ve olguların doğal ortamları içinde derinlemesine incelendiği bir araştırma türüdür (Yıldırım & Şimşek, 2005). Nitel yöntemler bilinmeyenleri anlamak, bilinenler hakkında yeni bakış açısı kazandırmak ve nicel olarak iletilmesi güç olan bilgiler hakkında derinlemesine bilgi sağlamak için kullanılan bir araştırma yöntemidir (Strauss & Corbin, 1998). Bu yüzden birleştirmiş sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenin sınıf yönetiminde karşılaştığı sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma yollarının araştırıldığı bu çalışmada katılımcıların deneyimlerinden yola çıkarak daha derinlemesine bilgi sahibi olmak için nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim desenine başvurulmuştur. Olgubilim deseni, yaşanan olgu ile ilgili bilgiler elde etmek için olguyu deneyimleyen kişilerin görüşlerine başvurulan bir yöntemdir (Ceylan- Çapar & Ceylan, 2022).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemeyle seçilmiştir. Ölçüt örneklemede amaç belirlenmiş olan ölçütleri karşılayabilir nitelikte olmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Bu sebeple bu araştırmanın çalışma grubu belirlenirken katılımcı öğretmenin birleştirilmiş sınıf uygulamalarının yapıldığı ve kaynaştırma eğitiminin verildiği bir okulda görev yapması ölçüt olmuştur. Bu ölçüt kapsamında araştırmanın çalışma grubu Erzurum ilinin farklı ilçelerindeki Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde görev yapan birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulanan on üç sınıf öğretmeni oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı görüşme tekniğidir. Görüşme en az iki kişi arasında olan ve sözlü olarak gerçekleşen bir araştırma sürecidir. Görüşme belirli bir problem durumu veya bir sorun hakkında derinlemesine bilgi sağlar. Görüşme, ; görüşmeyi hazırlama, konuyu tanımlama, bilgisinin olmasını sağlama, görüşmeyi sonlandırma ve not tutma aşamalarından oluşur (Büyüköztürk vd., 2021). Nitel araştırmalarda görüşmenin amacı görüşme yapılan kişinin bakış açısını ve iç dünyasını anlamaktır (Patton 1990). Birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunları ve bunlarla

başa çıkma yollarını belirlemede görüşme tekniklerinden biri olan yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, tez danışmanı yardımıyla ve alanında iki uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği standartlaştırılmış açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Burada görüşmeci soruların yerlerini değiştirebilir veya istediği soruda ayrıntıya yer verebilir. Hem yapılandırılmış görüşme tekniği gibi sabit seçenekli cevaplamayı hem de yapılandırılmamış görüşme tekniği gibi derinlemesine soru sormayı birleştirir. Bu yöntem diğer iki (yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşme) yöntemin avantajlarını ve dezavantajlarını bulundurur (Büyüköztürk vd., 2021).

Süreç

Öğretmenler için hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu için gereken izinler (EK) alınmıştır. Araştırmacının öğretmenlerin görev yaptıkları yerlere ulaşımının güç olacağından dolayı görüşmeler önceden belirlenen tarih ve saatte telefonla sağlanmıştır. Görüşme yapılan öğretmenlere araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Görüşmeye başlamadan önce ses kaydı için görüşülen kişilerden izin alınmıştır. Bütün ses kayıtları yazıya aktarılıp bulgular kısmı oluşturulmuştur.

Verilerin Analizi

Veriler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi yöntemi, verilerin sistemli bir şekilde düzenlenmesini, analiz edilmesini ve yorumlanmasını kolaylaştırdığından için tercih edilmiştir. İçerik analizi yöntemi belirli kurallara uygun kodlamalarla bir metnin içerisindeki sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileriyle özetlendiği sistematik bir teknik olarak tanımlanır (Büyüköztürk vd., 2021). İçerik analizinde esas olan benzer verileri belirli temalar ve kavramlar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucuya anlayabileceği bir şekilde sunmaktır. Dört aşamada gerçekleşen nitel araştırma verileri; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlaması aşamalarından oluşur (Yıldırım & Şimşek, 2005).

Bu araştırma kapsamında Erzurum ilinde birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan on üç sınıf öğretmenine ulaşılmıştır. Belirlenen gün ve saatte görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin izinleri alınarak görüşmeler kaydedilmiştir. Kayıtlar sonucu ortaya 49 sayfalık yazılı bir metin çıkmıştır. Görüşmeler anlamda bozulma olmayacak şekilde Türkçe dil bilgisi kurallarına göre düzenlenmiştir . Görüşmeye katılan öğretmenler Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13 şeklinde kodlanmıştır.

Araştırmacı Rolü

Araştırmacı bu çalışma için litaratür taraması yapmış, araştırma için görüşme formu hazırlandıktan sonra yeterli katılımcıya ulaşabilmek için Milli Eğitim Müdürlüklerinden bileştirilmiş sınıflı okulların bilgileri istenip okullar aranarak katılımcı öğretmenlere ulaşılmaya çalışılmıştır. Görüşme araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden sonra kayıtlı veriler yazıya geçirilmiştir. Araştırmacı görüşmeleri kod ve kategoriler oluşturarak analiz edip sonuçları yorumlayarak ve öneriler sunarak literatüre katkı sağlamaya çalışmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırma yöntemlerinde güvenirlik için araştırmacılar davranıştaki tutarlılığa bakmak yerine gözlemin doğruluğuna bakarlar. Güvenirliğin artırılması için kayıtların detaylı ve doğru alınması, notların katılımcılar tarafından incelenmesi, ses kayıtlarının ve görüntü kayıtlarının alınması, katılımcıların alıntılarının değiştirme ve ekleme yapılmadan olduğu gibi verilmesi gerekmektedir. Nitel araştırmalarda iç geçerlilik belirlenen yorumların doğrularla örtüşmesine ve gerçeği yansıtmasına bağlıdır (Büyüköztürk vd., 2021). Araştırmacının sürekli olarak araştırma aşamaların ve sonuçların gerçeği yansıtıp yansıtmadığını kontrol etmesi gerekir. Nitel araştırmalarda dış geçerlilik, elde edilen sonuçların benzer ortamlara aktarılabilirliği olarak ifade edilir (LeCompte & Goetz, 1982). Nitel araştırmalarda amaç belli bir olguyu derinlemesine araştırmak olduğu için nitel araştırmaların genellenebilirliği düşüktür (Yıldırım & Şimşek, 2005). Nitel araştırmada iç güvenirliğin sağlanması için aynı araştırmayı birden fazla araştırmacının dahil edilmesini ve ulaşılan sonuçların bir başka araştırmacı tarafından teyit edilmesini önerilmektedir. Dış güvenirlik ise araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı sonuçların elde edilmesi şeklinde ifade edilir (LeCompte & Goetz, 1982).

Görüşme sonucunda ortaya çıkan yazılı metinler araştırmacı tarafından bir ay süreyle iki defa kodlanmıştır. Belirlenen kodlar yüksek oranda benzer çıkmıştır ve bunlar benzer kodlar altında birleştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde, Erzurum ili Milli Eğitim Müdürlüğünde görev yapan "birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma yolları" görüşlerinden elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırma kapsamında yapılan görüşmelere on üç sınıf öğretmeni katılmıştır. Öğretmenler görüşme sırasına göre; Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13 olarak gösterilmiştir.

Öğretmen ve Deneyimine ilişkin Bulgular

Öğretmenlerin mesleki deneyimleri, hangi sınıfları okuttukları, sınıflarında kaç tane kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunduğu ve sınıf mevcudu değişkenleri gibi katılımcılara ait bilgiler Tablo 1' de sunulmuştur.

Tablo 1. *Öğretmen ve Deneyimine İlişkin Bulgular*

Kod	Mesleki Deneyim	Okuttukları Sınıf	Kaynaştırma Eğitmi Öğrencisi Sayısı	Sınıf Mevcudu
Ö1	7 yıl	3 ve 4	1	6
Ö2	4 yıl	3 ve 4	1	14
Ö3	3 yıl	1, 2, 3 ve 4	1	12
Ö4	4 yıl	3 ve 4	1	10
Ö5	2 yıl	3 ve 4	1	8
Ö6	1 yıl	1, 2, 3 ve 4	1	8
Ö7	5 yıl	1 ve 2	1	13
Ö8	4 yıl	1, 2, 3 ve 4	1	19
Ö9	1 yıl	1, 2, 3,ve 4	1	15
Ö10	1 yıl	1 ,2, 3 ve 4	1	12
Ö11	4 yıl	1, 2, 3 ve 4	1	10
Ö12	1 yıl	1 ve 2	1	14
Ö13	1 yıl	1 ve 2	1	9

Tablo 1 incelendiğinde görüşmeye katılan 13 öğretmenin, mesleki deneyimleri 1-7 yıl arasında değişmektedir. Katılımcılardan altı sınıf öğretmeni 1, 2, 3 ve 4 olmak üzere tüm sınıfları bir arada okutmaktadır. Dört sınıf öğretmeni 3 ve 4. sınıfları birlikte okutmaktadır. Üç sınıf öğretmeni de 1 ve 2. sınıfları birlikte okutmaktadır. Görüşmeye katılan 13 öğretmenin de kaynaştırma eğitimi öğrenci sayısı 1 tanedir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin sınıf mevcutları 6-19 arasında değişmektedir.

Sınıf Yönetimiyle İlgili Sorunlara İlişkin Bulgular

Sınıfın Fiziksel Düzenine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre uyguladıkları oturma düzenine ilişkin bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. *Sınıfın Fiziksel Düzenine İlişkin Bulgular*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Kaynaştırma öğrencsine uygun bir oturma düzeni ve sınıf düzeni hazırlama	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13	11
2	Kaynaştırma öğrencisi öğretmene en yakın sırada oturtma	Ö1, Ö2, Ö3, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13	7
3	Sıralı yerleşim düzeni	Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö8, Ö10, Ö12, Ö13	8
4	Tek gruplu yerleşim (U düzeni)	Ö4, Ö5, Ö9, Ö7, Ö11	5
5	Kaynaştırma öğrencisi akran eğitimi amacıyla bir öğrencinin yanına oturmasını sağlama	Ö4, Ö10	2

Tablo 2 incelendiğinde görüşmeye katılan öğretmenlerin sınıfın fiziksel düzenini nasıl sağladıkları görülmektedir. Öğretmenlerin çoğunluğu kaynaştırma öğrencisini göz önünde bulundurarak oturma düzenini sağlamıştır.

Kaynaştırma öğrencisine uygun bir oturma ve düzeni hazırlama temasına ilişkin öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

Ö7:Yeni keşfettiğim bir şeyi söylüyorum ve işimi çok kolaylaştırdı. Normalde birleştirilmiş sınıf olduğu için grup çalışması şeklinde oturtuyorum. Eğer tahtayı ve akıllı tahtayı görmesi gereken bir durum yoksa U şeklinde olan oturma düzeninde ortaya bir sıra koyup kaynaştırma öğrencisini tüm arkadaşlarıyla iletişimde olmasını sağlıyorum. Böylece onun yanında bir arkadaşı olmuyor etrafında bir sürü arkadaşı oluyor. Tam karşısında da takım arkadaşı olarak ben oturuyorum.

Kaynaştırma öğrencisi öğretmene en yakın sırada oturtma temasına ilişkin öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

Ö1: Sınıfın fiziksel düzeni normal oturma düzeni zaten birleştirilmiş sınıf olduğu için u düzeni yapamıyoruz ve sınıfımız küçük buna müsaade etmiyor. Normal oturma düzeni yapıyoruz ve kaynaştırma öğrencimde en ön sırada oturuyor.

Ö11:. Kaynaştırma öğrencimi kendime en yakın sırada oturtturdum ve bireysel oturmasını tercih ettim. Böylece onunla bireysel ilgileniyorum bana yakın olduğu için de problemli davranışlarını minimuma indirebiliyorum.

Tek gruplu yerleşim düzeni temasına ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ö9:…Sınıfımız U şeklinde birleştirilmiş sınıf olduğu için de birkaç yöntem denedim. İlk baş gruplar halinde oturduk. Sonra normal sıra düzeni halinde oturduk. Ama en iyi yöntem U şeklinde oturmak oldu. Hem bütün öğrencileri görebiliyorum, onlara daha iyi hitap edebiliyorum. Onlar da beni görebiliyorlar. Kaynaştırma öğrencim masamın kenarında oturuyor. Ona daha yakın olabiliyorum bir şey yaptığında müdahale etme şansım oluyor.

Kaynaştırma öğrencisine uygun bir oturma ve sıra düzeni hazırlama temasına ilişkin öğretmen görüşü aşağıda verilmiştir:

Ö7:Yeni keşfettiğim bir şeyi söylüyorum ve işimi çok kolaylaştırdı. Normalde birleştirilmiş sınıf olduğu için grup çalışması şeklinde oturtuyorum. Eğer tahtayı ve akıllı tahtayı görmesi gereken bir durum yoksa U şeklinde olan oturma düzeninde ortaya bir sıra koyup kaynaştırma öğrencisini tüm arkadaşlarıyla iletişimde olmasını sağlıyorum. Böylece onun yanında bir arkadaşı olmuyor etrafında bir sürü arkadaşı oluyor. Tam karşısında da takım arkadaşı olarak ben oturuyorum.

Kaynaştırma öğrencisini akran eğitimi amacıyla başarılı veya farklı sınıf seviyesindeki öğrencilerle oturtan öğretmenlerin görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ö4:…Sınıf düzenim U şeklinde. Onun yanına da çalışkan, güvendiğim bir öğrencinin yanına oturttum. Gerekli olduğu yerlerde ona yardımcı oluyor.Ö10:…Kaynaştırma öğrencim ikinci sınıf. Onu dördüncü sınıf öğrencisinin yanına oturtuyorum. Zorlandığı durumlarda dördüncü sınıf öğrencim ona yardım edebiliyor.

Birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre zaman yönetimine ilişkin bulgular Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3. *Zaman Yönetimine İlişkin Bulgular*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Hazırlıklı ve planlı gidildiği zaman sorun yaşamama	Ö2, Ö7, Ö11	3
2	Kaynaştırma eğitimi öğrencisinin birleştirilmiş sınıfta olmasından dolayı yaşanan zorluklar.	Ö1, Ö2, Ö3, Ö10, Ö13	5
3	Kaynaştırma öğrencisine ayrıca zaman harcaması gerekmektedir.	Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10	6

Tablo 3 incelendiğinde görüşmeye katılan öğretmenlerin zaman yönetime ilişkin görüşleri; "hazırlıklı ve planlı gidildiğnde sorun yaşanmamaktadır, kaynaştırma eğitimi öğrencisinin birleştirilmiş sınıfta olmasından dolayı yaşanan zorluklar, kaynaştırma öğrencisine ayrıca zaman harcanması gerekmektedir." şeklinde kodlanmıştır.

Hazırlıklı ve planlı gidildiği zaman sorun yaşanmamaktadır temasına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ö2:...Kaynaştırma öğrencisine yönelik hazırlığımı eğer önceden yaptıysam onunla alakalı zamansal bir problem yaşamıyorum.

Ö7: ...Etkinliklerle, çalışmalarla daha doğrusu çalışmalardan önce yaptığım planlamalarla…

Ö11:Açıkcası ilk zamanlar zorlanıyordum ama çocukların seviyelerini göz önünde bulundurduğumda planlamalar yaptım. Önceki günlerde etkinlikler çıkararak ya da planlamalarımı hazırlayarak zamanmı verimli kullanmayı hedefledim ve bu şekilde hem kaynaştırma eğitimi öğrencime hem de diğer öğrencilerime daha verimli vakitler ayırarak onların kazanımların onlara iletmeye çalıştım.

Zaman yönetiminin kaynaştırma eğitimi öğrencisinin birleştirilmiş sınıfta olmasından dolayı yaşanan zorluklar temasına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ö1: Zaman yönetimi benim için çok zor. Üç ve dördüncü sınıflar. Dördüncü sınıflar orta okula geçeceği için onlara ağırlık veriyorum. Daha çok dördüncü sınıflara ağırlık verdiğim için üçüncü sınıflar geride kalıyor olabilir ama kaynaştırma öğrencimde olduğu için gerçekten bu konuda çok yoruluyorum. Kaynaştırma öğrencim odak sorunu yaşadığı için sürekli dışarı çıkıyor, bağırmalar oluyor, farklı öğrencilerin defterini çekme, çizme, kalemlerini, eşyalarını alma gibi durumlar ortaya çıktığı zaman ders kopuyor ve derse adapte olamıyorum sonrasında. Öğrenciler de olamıyor.

Ö2: Şöyle hem kaynaştırma öğrencisinin olması hem de birleştirilmiş sınıf olması beni zaman yönetiminde çok zorluyor. Çoğu zaman ders esnasında yetiştiremediğim bir sonraki derse sarkan konularım mutlaka oluyor…

Ö3: Birleştirilmiş sınıf olunca zaten dört sınıfı yan yana okutuyorum. Bir de kaynaştırma öğrencisi olunca dört olan şube sayısı bu sefer beşe çıkıyor. Bu sefer de diğer öğrencilerin haricinde daha fazla zaman ayırmam gerekiyor…Kısa süreli ödevler veriyordum. Boyamalar, etkinlikler…Kaynaştırma öğrencime bir ders ayırıyorum diğer öğrencilerimle ders yaparken de 5-10 dakika da bir kaynaştırma öğrencimle iletişimde bulunmaya çalışıyorum.

Kaynaştırma öğrencisine ayrıca zaman harcanması gerekmektedir temasına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ö3:…Ona ayrı zaman ayırmam gerekiyor…

Ö4:…O üçüncü sınıf öğrencim diğer öğrencilerden geriden geliyor. Arayı kapatmam için onunla ekstra ilgilenmem gerekiyor bu

Ö6:…Kaynaştırma öğrencisinin ders planı ayrı olduğu için ona daha çok vakit ayırıyorum.

Ö8:..Onunla ekstra ilgilendiğimiz için diğer çocuklar geri kalıyor.

Ö10:..Çünkü kaynaştırma öğrencim bireysel ilgi istiyor, diğer öğrencilerimin zamanından gitmiş oluyor. Bu şekilde bir zaman sıkıntısı yaşıyorum.

Okul-Sınıf Ortamının Donanım Açısından Yeterli Olup Olmamasına İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kaynaştırma öğrencisi bulunan birleştirilmiş sınıflı okulların donanım açısından yeterli olup olmamasına ilişkin bulgular Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. *Okul-Sınıf Ortamının Donanım Açısına İlişkin Bulgular*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Okul-sınıf ortamı donanım açısından yeterli	Ö5, Ö6	2
2	Kaynaştırma eğitimi açısından ve köy okulu olmasından dolayı yetersiz	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö8, Ö9, Ö11. Ö12	8

Tablo 4 incelendiğinde görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin çoğunluğu okul sınıf ortamlarını donanım açısından yetersiz bulduklarını belirtmiştir. Bu görüşlerden bazıları aşağıda sunulmuştur:

Ö1: …Sınıf ortamımız ve okulumuz kaynaştırma eğitimi açısından yetersiz, donanımlı değil…

Ö2: Donanımsal olarak pek bir şeyimiz yok sadece beyaz tahtamız var ve onun haricinde normal sıralarımız var. Yani akıllı tahtamız yok, projeksiyon aletlerimiz yok…

Ö3:…Köy okulu olduğu için yeterli değildi, internetim yoktu.

Ö7: Donanımlı olduğumuzu düşünmüyorum normal klasik bir sınıf evet akıllı tahtamız var ama ben onların bir şeyleri keşfetmelerine ihtiyaçları olduğunu düşünüyorum. Kendi öğrenmesini gerçekleştirebilecekleri ya da takibini kolay yapabileceğim çalışmalar olmasını istiyorum…

Ö8:…Köy okulu olduğu için yetersiz. Akıllı tahtamız yok.

Ö9:…Okul ortamımız yeterli değil sınıfımız da yeterli değil. Köy okulu olduğu için sanırım ve öğrenci sayısı da az olduğu için…Akıllı tahta yok, çocuklar görsel işitsel olarak ekrandan çok uzak kalıyorlar. Okulumuzun bahçesi yok yani çocuklar teneffüslerde yolda oynuyor köyün hemen altında ve çevresi kapalı olmadığı için çok tehlikeli durumlarla karşılaşabiliyoruz.

Ö11:…Bir köy okulu gerekli materyaller maalesef ki yok elimizden geldiğince kendi çabalarımızla bunları sağlamaya çalışıyoruz. Sobalı sınıfta eğitim görüyoruz. Bazen iki üç ders saatinin sobada geçtiği zamanlar oluyor. En azından sınıfta farklı bir ısıtma seçeneğimiz olsaydı belki zamanı farklı şeylere kullanma imkanımız olurdu. Onun dışında somut materyallerimiz çok yetersiz. Zeka oyunları ve ya çocukların kullanabileceği farklı eğitim materyalleri olabilir bunlar maalesef elimizde olmadığı için geleneksel eğitim kullanmak zorunda kalıyoruz o yüzden eksikliğini yaşıyoruz.

Sorunların Tanımlanması ve Başa Çıkma Stratejilerine İlişkin Bulgular

Görüşmeye Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimiyle İlgili Eğitim AlıpAlmadıklarına İlişkin Görüşleri

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimiyle ilgili bir eğitim alıp almadıkları yönelik bulgular Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. *Kaynaştırma Eğitimiyle İlgili Eğitim Alıp Almadıklarına Yönelik Bulgular*

s.n	Kaynaştırma Eğitimiyle İlgili Eğitim Alıp Almadıklarına Yöenelik Bulgular	Öğretmenler	f
1	Kaynaştırma eğitimiyle ilgili eğitimi sadece lisansta alanlar	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö11, Ö13	10
2	Kaynaştırma eğitimiyle ilgili hizmetiçi eğitim alanlar	Ö7, Ö9, Ö12	3

Tablo 5 incelendiğinde görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin bir çoğu kaynaştırma ile ilgili bir eğitimi sadece lisans dönemlerinde aldıklarını belirtmişlerdir. Bu koda ilişkin öğretmen görüşleri aşağıda sunulmuştur:

Ö1: Üniversitede gördüğümüz ders var kaynaştırma eğiimi adı altında bunun dışında bir eğitim almadım.

Diğer katılımcı öğretmenler de seminer vb.hizmet içi eğitimlere katıldıklarını belirtmişlerdir. Kaynaştırma eğitmiyle ilgili hizmetiçi eğitimler alanlar koduna ilişkin görüş aşağıda sunulmuştur:

Ö9: Bu senenin başında kaynaştırma eğitimiyle ilgili seminerlere katıldım.

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimiyle ilgili bir eğitime gereksinim duyup duymadıklarına yönelik bulgular Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. *Kaynaştırma Eğitimiyle İlgili Eğitime Gereksinim Duyup Duymadıklarına Yönelik Bulgular*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Kaynaştırmaa eğitimiyle ilgili eğitime gereksinim var.	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13	12
2	Eğitim dışında destek almaya gereksinim var.	Ö2	1

Tablo 6 incelendiğinde görüşmeye katılan öğretmenlerden bir tanesi eğitim dışında bir desteğin olması gerektiğini belirtmiştir. Diğer öğretmenler ise bir eğitime gereksinim olduğunu belirtmişlerdir.

Kaynaştırma eğitimiyle ilgili bir eğitime gereksinim var temasına ait görüşler aşağıda sunulmuştur:

Ö1: Hayır almadım ama üniversitede ders var kaynaştırma eğitimi adı altında burada görmüştük ama yani ekstra bir eğitim olması bence kaynaştırma öğrencileri açısından çok çok daha iyi olur.

Ö3:Var kesinlikle var çünkü şundan ötürü ben kaynaştırma eğitimi öğrencisi geldikten sonra diğer okulda bulunan özel eğitim öğretmenlerinden bilgi almaya çalıştım. Hangi kaynaklardan ilerleyebilirim onu öğrenmeye çalıştım. Dolayısıyla kesinlikle bir eğitime ihtiyaç var.

Ö4:…eğitim alınsa iyi olur çünkü o öğrenciye daha iyi bir yaklaşım olur bazen ne dediğini anlayamayabiliyoruz ben ekimden geldiğince yapmaya çalışıyorum.

Ö5:Üniversitelerde kaynaştırma eğitimi ders olarak okutuluyor, birleştirilmiş sınıfta ders olarak okutuluyor. Bunlar arasında ilişki kurmamız gerekiyor eğitim kesinlikle gerekli çünkü öğrencilerinizi seçemiyorsunuz, gideceğiniz yeri seçemiyorsunuz ve bu yüzden insanların hem insani yönden hem de psikolojik yönden daha rahat olması için tabii ki eğitim her zaman gereklidir ve eğitimin her türlüsüne ihtiyaç duymaktayız.

Ö7:…Üniversitede gördüğümüz eğitimler burada çok yüzeysel oluyor. Kaynaştırma eğitimiyle ilgili üniversitede biz bir eğitim görmüştük ama mutfakta o kadar farklı ki hiç alakası yok diyebileceğim şeyler yaşadım. Kaynaştırma öğrencim geldiğinde onunla bir iletişim, göz teması kuramadım. Veliyle de sıkıntı yaşadım. Veliyle olan iletişimim de koptu. Orada kendi kendime söylemiştim kaynaştırma eğitiminde veli iletişimi nasıl olmalıdır? Diye bir eğitim olsa ben onu öğrensem teknikleri ne diye…benim öyle bir eğitimim olmadığı için ben kaynaştırma eğitimi öğrencimle iki sene sonra göz temasıyla yaklaşabildim…

Ö9: Kesinlikle eğitime gereksinim var üniversitede gördüğümüz eğitim yeterli değil yüzeysel işlemiştik. Çok çok zorlanıyorum.

Ö10: Eğer buraya gelmeden bir eğitim almış olsaydım ilk dönem benim için çok kolay geçerdi. Şu anda bile verecek olsalar koşa koşa giderim. Çünkü kendimizi geliştirebiliriz, eksikliklerimiz mutlaka vardır. Bence olsa çok faydalı olur.

Ö11: Kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenler için hangi kaynaştırma tipine ait öğrenciler varsa daha doğrusu tanımlanmış öğrencilerin hangi tanıya ait olduğunu belirleyip o tanıya ait öğrenciler için farklı farklı almalıyız. Biz kendi alanımızda gördüğümüz eğitimi normal öğrenciler için alıyoruz. Özel eğitim dersi de alıyoruz ama maalesef ki teorikte yeterli

gibi gözükebilir ama pratikte maalesef yeterli değil. Çünkü ciddi anlamda problemlerle karşılaşıyoruz bazen şunu yapmaz dediğimiz şeyleri çocuk yapabiliyor ya da bunu yapar dediğimiz şeyleri yapmayabiliyor. Bazen de gerçekten çaresiz kaldığımız zamanlar olabiliyor sınıfta. Çok daha kapsamlı bir eğitim alınmalı diye düşünüyorum kendi açımdan.

Ö12: Eğitime gereksinim olduğunu düşünüyorum çünkü tecrübe oluyor insana. Tabii ki karşılaştığında teorik ve pratik arasında fark oluyor.

Ö13: Kesinlikle gerek var hani nasıl yaklaşılır bu çocuğa, onun için neler yapılabilir? Bu konuda bir eğitim olsa çok iyi olur.

Eğitim dışında bir desteğe ihtiyaç var temasına ilişkin görüş aşağıda sunulmuştur:

Ö2: Üniversitede kaynaştırma dersi almıştım eğitim gibi değil de aslında destek alabileceğim bir yere ihtiyacım var. Bunu köy okulu için söylüyorum tabii ki de merkezi okullarda belki bu durum o kadar yormuyordur hani zorlamıyordur öğretmenleri ama köy okullarının bağlı olması gereken belli bir kurumun olması ve sürekli onunla iletişim halinde olması gerektiğini düşünüyorum.

Görüşmeye Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıflarında Kaynaştırma Öğrencisi Olmasının Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşleri

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olmasının olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin bulgular Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. *Kaynaştırma Öğrencisi Olmasının Olumlu ve Olumsuz Yönlerine İlişkin Görüşler*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Öğretmen için zorluklar	Ö1, Ö2, Ö6, Ö7, Ö11	5
2	Akran eğitimi ve sosyalleşme	Ö1, Ö2, Ö12	3
3	Ekstra zaman ayırma	Ö3, Ö4, Ö6 Ö5, Ö8, Ö10, Ö11, Ö13	7
4	Olumlu bir yönü olmama	Ö4, Ö6	2
1	Diğer öğrenciler için olumlu yönleri	Ö3, Ö5, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12	6
7	Sınıf düzeni ve kurallar uymada problemler	Ö12	1

Tablo 7 incelendiğinde öğretmenlerin görüşleri; "öğretmen için zorluklar, ekstra zaman ayırma, olumlu bir yönü olmama, diğer öğrenciler için olumlu yönleri, sınıf düzeni ve kurallara uymada problemler" şeklinde kodlanmıştır.

Öğretmen için zorluklar vardır temasına ait bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö1:…kaynaştırma ve birleştirilmiş bir sınıf olduğu için bu konuda biraz zorlanıyorum. Diğer çocuklar açısından da onların öğrenmelerine dersi anlamalarına birazcık olumsuz yönde etkisi var.

Ö2: Ben birinci sınıfları okuturken çok zorlanmıştım. Hatta ilk ses grubunu vermem bir ayı bulmuştu.

Ö6: …Sürekli ve her defasında okuma yazmayı tekrar baştan aldığımız için onun sıkıntısını yaşıyorum çünkü ayrı bir plan hazırlıyorum ve o planı ona uygulamak zorunda kalıyorum ve birleştirilmiş sınıf olduğu içinde ayriyeten daha çok zorlanıyorum.

Ö7: Öğrencilerle sürekli tartışıyor ve hiçbir şey yokken düzen bozuluyor çok zor bir durum velilerle karşı karşıya kalıyorum her akşam şikayet geliyor çocuğumuza vurdu veya kötü söz söyledi konusunda…

Ö11: …Olumsuz yönlerine gelecek olursam zaten başlı başına birleştirilmiş sınıflı bir okulda görev yapmak zorken ve bu sınıf yönetimi vesaire ya da eğitim öğretimi sağlamak zorken bir de üzerine kaynaştırma öğrencisiyle bireysel ilgilenmeye çalışmak ciddi problemler yaratıyor. Hem diğer öğrencilere çok fazla vakit ayıramıyorum hem de yeteri kadar kaynaştırma öğrencimle ilgilenmediğimi düşünüyorum. Belki müstakil bir sınıfta böyle bir durumla karşı karşıya kalmış olsaydım çok fazla büyük problemle karşılaşmayabilirdim. Ona daha fazla zaman ayırabilirdim. Ama birleştirilmiş sınıfta dört ayrı sınıfa konu anlatmaya çalışıp ya da işte etkinlik vermeye çalışıp sonrasında bir de kaynaştırma öğrencisiyle ilgilenmek başlı başına problem oluşturuyor bence bu da en büyük olumsuz yönlerinden bir tanesi.

Akran eğitimi ve sosyalleşme temasına ait bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö1:Öğrencime aslında çok faydası var benim öğrencim beden eğitimi ve serbest etkinlik derslerinde kalkıp oynuyor çocuklarla beraber etkinlik yapıyor hatta 23 Nisan'a katılmıştı belirli gün ve haftalarda çocuklarla etkinlik yapıyor…

Ö2: Çok rahat uyum sağladı, temel kelimelere çok çabuk ulaştı arkadaşlarıyla iletişim halinde olduğu için. Öz bakımını yapmayı onlardan öğrendi.

Ö12: Diğer öğrencilerim sosyal olarak birbirlerini genelde olumlu etkiliyorlar.

Ekstra zaman ayırma görüşüne ait bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö3: Öğrencim down sendromlu olduğu için ilgiyi kendisine istediği için diğer öğrencilerime çok fazla zaman ayıramıyorum. Yani sürekli ona bakmak zorundayım beş dakikada altı dakikada bir ona bakmak zorundayım. Yanımdan ayrılmıyor sürekli onunla beraber gidip gezmek zorundayım.

Ö4: Olumsuz yönü o öğrencim hep geriden geliyor ona ekstra zaman ayırmam gerekiyor bu da dersin akışını bozabiliyor.

Ö8: Olumsuz yanı ekstra ilgilenmem…

Ö10: Ders konusunda sıkıntım oluyor çünkü kaynaştırma öğrencisi bireysel ilgi istiyor. Öğrencilerin zamanından gitmiş oluyor bu şekilde bir zaman sıkıntısı yaşıyorum.

Ö13: Olumsuz yön olarak tabii ki de duygusal anlamda ona biraz daha yakın olmak istiyorsun yani daha ön planda tutmaya çalışıyorsun onun iyiliği için bir çok şey yapabiliyorsun bu da hani sınıftaki diğer çocukları göz ardı ettiğim anlamına gelmesin ama yine de ikinci plana kalıyorlar.

Diğer öğrenciler için olumlu yönlerine ait bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö3: Onun olması diğer öğrencilerde bir farkındalık yaratıyor kesinlikle yardımlaşmayı çok fazla teşvik etmiş oluyor. Bu öğrencilere karşı çok fazla ilgileri oluyor yardımseverliği orada yaşamış oluyorlar.

Ö5:…Kaynaştırma öğrencim çok meraklı ve her şeyi sorguluyor bizim öğrencilerden beklediklerimiz şeyleri kaynaştırma öğrencisinden alıyoruz diğer öğrencilerde anlamadıkları yerlerde çekinmiyorlar. Aşırıya kaçırmadığı sürece bu dezavantajı avantaja çevirebiliyoruz.

Ö7: …Yardımlaşmayı da paylaşmayı da engelli bir nasıl davranılmasını sınıfta yaşayarak öğreniyorlar ve bunun bilinciyle bilinçleniyorlar bu çok güzel bir şey onlara vermek istediğimiz bir çok kazanımı yaparak yaşayarak öğreniyorlar.

Ö9: Diğer çocuklar arkadaşındaki farklılığı görerek daha anlayışlı olmayı öğreniyorlar. Ama bazen bunun tam tersi de olabiliyor "öğretmenim siz ona hoşgörülü davranıyorsunuz ama o da suçlu" gibi tepkilerle de karşılaşabiliyorum genel olarak olumsuz olarak yorumluyorum ben. Benim sınıfımda bir tane olduğu için o da çok büyük bir dezavantaj çok yalnız hissediyor kendini.

Ö10: ... diğer arkadaşları ellerinden geldiğince ona yardım etmeye çalışıyorlar bu şekilde aralarında bir yardımlaşma dayanışma oluyor. Onlar içerisinde bir farkındalık oluyor.

Ö12: Diğer öğrencilerim sosyal olarak birbirlerini genelde olumlu etkiliyorlar.

Görüşmeye Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Öğrencilerinin Kendileriyle Benzer Özellikteki Öğrencilerle Eğitim Almasına İlişkin Görüşleri

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma öğrencilerinin kaynaştırma olmayan öğrencilerden bağımsız kendileriyle benzer özellikteki öğrencilerle birlikte eğitim almasına yönelik görüşleri Tablo 8'de gösterilmiştir:

Tablo 8. *Kaynaştıma Öğrencilerinin Kendileriyle Benzer Özellikteki Öğrencilerle Birlikte Eğitim Almasına Yönelik Bulgular*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Özel eğitim sıfında eğitim görmeli	Ö1, Ö2, Ö8, Ö12	4
2	Kaynaştırma öğrencisinin seviyesine göre belirlenmeli	Ö3, Ö6, Ö11	3
3	Kaynaştırma sınıfında eğitim görmeli	Ö4, Ö7, Ö10	3
4	Yarı zamanlı kaynaştırma sınıfında eğitim görmeli	Ö5, Ö9, Ö13	3

Tablo 8 incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerinin kendileriyle benzer özellikteki öğrencilerle birlikte eğitim almasına yönelik bulgular "özel eğitim sınıfında eğitim görmeli, Kaynaştırma öğrencisinin seviyesine göre belirlenmeli, kaynaştırma sınıfında eğitim görmeli,yarı zamanlı kaynaştırma sınıfında eğitim görmeli" şeklinde kodlanmıştır.

Özel eğitim sınıfında eğitim görmeli temasına ilişkin bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö1: Bence kaynaştırma öğrencisinin düzeyine göre farklılık gösterebilir bu ama benim öğrencim özel eğitim sınıfında eğitim görmesini isterdim çünkü çocuk zeki bir çocuk alabilen bir çocuk birleştirilmiş sınıf olduğu için ben yeterli düzeyde ona çok fazla vakit ayıramıyorum. Bu sebepten o hani kendi seviyesindeki çocuklarla beraber eğitim almalı aynı sınıfta olduğu zaman hem de o kendini farklı hissetmeyecek. Aynı zamanda sosyalleşmesi açısından da aslında serbest etkinlik ve beden eğitimi gibi derslere gelebilir…

Ö2: Bizim okulumuzdaki kaynaştırma öğrencisi haftada bir gün özel eğitim merkezine gidiyor ve ben bir günün yeterli olduğunu düşünmüyorum. Okulda benim ona sunduğum eğitiminde yeterli olduğunu düşünmüyorum çünkü hem iki sınıf bir arada okutuyorum hem müdür yetkili hem de kaynaştırma öğrencisine yetmeye çalışıyorum. Çoğu zaman çok zorlanıyorum bu durumda bazen yetmediğimi düşünüyorum ama sadece onunla ilgilenebilen bir öğretmen olsaydı durumun böyle olmayacağını düşünüyorum. Öğretmen açısından bakıyorum ama ailesi çok memnun olduğunu söylüyor. Ama dediğim gibi öğrencinin gelişim açısından onunla birebir ilgilenebilecek bir ortam olsa daha hızlı ilerlerdi diye düşünüyorum.

Kaynaştırma öğrencisinin seviyesine göre temasına ait dikkat çeken görüş aşağıda verilmiştir:

Ö3: Kaynaştırma öğrencisi normal öğrencilerle eğitim görmeli ama bunda şöyle bir ayrıntı var bunun seviyesini belirleyen ramların üzerinde biraz titizlikle durması gerekiyor. Tanımlamalarla alakalı problemler var. Down sendromlu bir öğrencim var o öğrencinin normalde kaynaştırma sınıfında olmaması gerekiyor.

Ö6: Kaynaştırma öğrencisinin bağımsız eğitim almasını istemem tabii ki de ama ileri düzeyde bir kaynaştırma öğrencileri tabii ki bağımsız bir şekilde okumasını tercih ederim.

Ö11: Şöyle düşünüyorum: Sosyalleşmeleri adına kaynaştırma öğrencilerin sınıfta bulunmaları güzel bir şey ama eğitim konusuna yani öğretim konusuna gelirsek maalesef yeterli öğretim alamıyorlar. Öğrencilerin kendi durumunda bulunan öğrencilerle eğitim almaları onları belki öğretim konusunda çok daha ileri bir seviyeye taşıyabilir. Ama tabii sosyalleşme açısından ciddi anlamda öğrencilerle bir arada bulunmasını destekliyorum. Ama tabii bu kaynaştırma öğrencilerinin seviyeleri de ciddi anlamda önemli çünkü bendeki öğrenci hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan bir öğrenci. Öğrencinin kendi arkadaşlarıyla sınıf içinde oyunlar oynaması vesaire çok zor olmuyor ama bir tık daha ileri seviye olan bir öğrencinin kaynaştırma öğrencisi olması sosyallik açısından da sorunlar çıkarabilir.

Kaynaştırma sınıfında eğitim görmeli temasına ilişkin görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö7: Kaynaştırma öğrencisi diğer öğrencilerle birlikte daha çok sosyal öğrenme içerisinde. Kendileri gibi olan çocuklarla aynı ortamda bulunuyorsa becerileri, kazanımları az olacaktır. Öğrencinin olumsuz davranışları var ama iyi örnek olabilecek arkadaşları var. O yüzden kaynaştırma öğrencisi kesinlikle normal eğitim görmeli ama tabii RAM tarafından da desteklenmeli. Haftada bir gün RAM'da dört gün bizim okulumuzda olmalı.

Ö10: Kaynaştırma öğrencisinin normal sınıfı görmesi, yaşaması gerekiyor. Özel eğitim merkezine iki gün gitmesini söylediler ben bir gün gitmesini söyledim. Ne kadar okula az gelirse o kadar okul hissiyatından uzaklaşmış oluyor.

Yarı zamanlı kaynaştırma sınıfında eğitim temasına ilişkin görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö5: Belli sürelerle belli aralıklarla olması konusunda katılıyorum ama öğrencinin tamamen ayrılması konusunda katılmıyorum. Sosyal hayatında olumsuz etkilere sebep veriyor. Başarı da düşüklüğe sebep verebiliyor.

Ö9: Özel eğitim merkezine gidiyor haftada iki gün kendi gibi kişilerle olduğu için hem öğretmeni hem annesi daha mutlu olduğunu, eğlendiğini söylüyor. Bu eğitim iki gün değil üç gün ya da dört gün olması daha iyi olur bence iki gün eğitim az geliyor.

Ö13: Aynı bilişsel düzeydeki akranlarıyla birlikte eğitim alması onun açısından iyi olabilir fakat diğer öğrencilerle olması da sosyal anlamda onu geliştireceğini düşünüyorum yani tamamen onlardan bağımsız da olursa bu da olumsuzluğa yol açabilir.

Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Kaynaştırma Öğrencilerinin Kendilerine Karşı Tutum ve Davranışlarına Yönelik Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin kendilerine karşı tutum ve davranışlarına yönelik görüşleri tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9. *Kaynaştırma Öğrencilerinin Tutum ve Davranışlarına Yönelik Bulgular*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Tutumu ve davranışı iyi	Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö9	7
2	İlk başladığında uyumla ilgili problem yaşama	Ö7, Ö8, Ö10, Ö13	4
3	Tutum ve davranışla ilgili problem yaşama	Ö11, Ö12	2

Tablo 9 incelendiğinde görüşmeye katılan öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerinin tutum ve davranışlarına yönelik görüşleri "tutumu ve davraışı iyi, ilk başladığında uyumla ilgili problem yaşama ve tutum ve davranışla ilgili problem yaşama" şeklinde sıralanmıştır.

Tutumu ve davranışı iyi temasına ilişkin bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö1: Kaynaştırma öğrencim beni çok seviyor. Diğer öğrencileri de seviyor. Bana karşı tutumu da iyi. Kesinlikle etkinlik yapmıyor. Ders açısından etkinlik yapmıyor. Sadece oyun oynuyor, oyun hamurlarıyla oynuyor, boyama yapıyor bu gibi etkinlikler yapıyor. Ama kendisine bir şey odakladığım zaman sınıftan çıkmak istiyor. Bu konuda bazen biraz huysuzluklar gösterebiliyor ama genel olarak bana karşı tutumu iyi.

Ö2: Kendisi çok sıcakkanlı bir öğrencimiz çok güler yüzlü bana karşı da öyle. Bazen öz bakımıyla ilgili yönergeler verdiğim zaman sinirlenip karşı cevap olarak bağırıyor ama onun haricinde ilişkimiz gayet eğlenceli diyebilirim.

Ö5: Kaynaştırma öğrencilerimizin davranışları genelde davranışları sakin, sevgi içerikli. Öğrencilerimizde sevgi bağını oluşturma çalışıyoruz. Kaynaştırma öğrencimize uygun ortamı hazırladıktan o öğrenci kendini ifade edebiliyor. Onlar için de çok güzel bizler için de çok güzel.

Ö9: Bana karşı tutumu genelde iyi. Çok sevecen bir çocuk çok sıcakkanlı. Bakınca zaten kötü bir şey düşünme şansınız yok. Çünkü gerçekten çok dezavantajlı. Kötü bir şeyle karşılaşmadım. Sınıfta olan bir şeyi gelip bana heyecanlı bir şekilde anlatmaya çalışıyor.

İlk zamanlarda problem yaşama temasına ilişkin bazı görüşler:

Ö7: Kaynaştırma öğrencim yeni başladığı zaman uyum problemleri yaşıyordu arkadaşlarıyla tartışıp onlara zarar veriyordu. Bu sefer onunla konuşabilmek için ellerimi tut gözlerime bak yöntemini kullanıyordum. Yüksek seste kendini kapatıyordu. Onunla kısık seste konuşmaya çalışıyordum. Sonradan kendini ifade etmeye başladı. Bir senenin sonunda kuralları biliyor…

Ö8: İlk sene hiç konuşmadı ben ilgilendikçe ikinci sene daha samimi oldu…

Ö10: İlk geldiğimde arkadaşlarına karşı da bir ilgisizliği vardı bana karşı da vardı. Bir çok seviyorum diyordu bir diğer gün ben seni sevmiyorum diyordu. Daha sonra aramızda her şey çok daha güzel oldu. Şu an aramız iyi başlarda yaşadığım sorunlar kalktı ortadan.

Ö13: Senenin başında daha çekingendi konuşmak istemiyordu, ağzından çıkan kelimeler bir elin parmağını geçmiyordu fakat zaman geçtikçe benim ona olan ilgimi sevgimi hissettikçe o da artık benimle sohbet eder hale geldi. Onu şuan daha mutlu görüyorum bu da beni daha mutlu ediyor.

Tutum ve davranış ile ilgili problem yaşama temasına ilişkin görüş aşağıda verilmiştir:

Ö11: …Ciddi problemler yaşatıyordu bana. Örnek vereyim okuldaki büyük taşları alıp arkadaşlarına atıyor kesinlikle benim sözümü dinlemiyor benimle hiçbir şekilde göz teması kurmuyor. Tanımlandıktan sonra hem hastaneye gidip ilaç tedavisi aldı hem de bununla birlikte özel eğitim sınıfına da gitti. Ondan sonra davranışları birazcık daha düzelmeye başladı. Benimle biraz daha iletişim kurmaya başladı ama hala göz teması kurmuyor maalesefki. Ama yaptığı şiddet eğilimini göstermiş olduğum sevgi davranışlarından dolayı birazcık vazgeçti. Bana karşı bir tık daha ılımlı davranmaya başladı ama hala tam istediğim şekilde birbirimizle iletişim sağlayamıyoruz ben de çok fazla zorlamak istemiyorum. Benden ya da okuldan soğumasını istemiyorum çünkü.

Ö12: Sınıf içerisinde yapması gereken şeyleri söylediğinde sesli bir şekilde bağırır, sinirlenir, inatçılık yapar bunlarla karşılaşıyoruz.

Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Kaynaştırma Öğrencisinin Diğer Öğrencilerle Uyumu Hakkında Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin kaynaştırma öğrencisinin diğer öğrencilerle uyumu hakkında görüşleri tablo 10' da gösterilmiştir:

Tablo 10. *Kaynaştırma Öğrencilerinin Diğer Öğrencilerle Uyumuna Yönelik Bulgular*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Uyum konusunda problem yaşama	Ö1, Ö3, Ö11	3
2	Uyum konusunda problem yaşamama	Ö2, Ö4, Ö6, Ö8,Ö12, Ö13	6
3	Bazı zamanlarda problem yaşama	Ö7, Ö9	2

Tablo 10 incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrencilerle uyumuna yönelik bulgular "uyum konusunda problem yaşama, uyum konusunda problem yaşamama ve bazı zamanlarda problem yaşama" şeklinde kodlanmıştır.

Diğer öğrencilerle uyum konusunda problem yaşayan kaynaştırma öğrencilerine yönelik öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

Ö1: Diğer öğrencilerle güzel bir şekilde oynuyorlar ancak ders anlatırken bazen taşkınlıklar yapabiliyor. Çocukların kağıtlarını alıyor, kalemlerini alıyor, defterlerini çiziyor hatta etkinliklerini yırtıyor bu durumda çocuklar üzülüyor. Özellikle çocukları uyarıyorum ki hoşgörülü olmaları gerekiyor çünkü o şuan bunu anlayacak bir düzeyde öğrenci değil. Yaptığının kötü bir şey olduğunu anlayamadığını söylüyorum çocuklara. Onlarda anlayış gösteriyorlar.

Ö11: Kaynaştırma öğrencim her öğrenciyle anlaşamıyor. Çoğu zaman bireysel oyunlar oyna.-mayı ya da işte arkadaşlarından birazcık uzak kalmayı tercih ediyor. Sınıf içerisinde bir tık kendine yakın hissettiği öğrenciyle olmaya çalışıyor. Genel olarak çocuklarda zararlı davranışları olduğu için kaynaştırma öğrencisiyle oynamak istemiyor. Ben de şöyle yapıyorum şehrin bulunduğu konumdan dolayı çok fazla kış mevsimi yaşandığından ötürü çok fazla dışarıda vakit geçiremediğimizden sınıf içi oyunlar düzenlemeye çalışıyorum, katılabileceği her birinin seviyesine uygun oyunlar seçmeye çalışıyorum, birlikte işbirliği şeklinde görevlendirmeler yapıyorum. Bu şekilde birbirlerini hem tanımış oluyorlar hem de bu şekilde birlikte oyunlar oynayabileceklerinin farkında oluyorlar. Çok fazla kendi başlarına bırakmamaya çalışıyorum çünkü öyle olduğu zaman kaynaştırma öğrencisi de bireysel vakit geçirmeyi sevdiği için diğer arkadaşlarıyla çok fazla iletişim halinde olmuyor ben de bu yüzden kendi belirlemiş olduğum oyunları ya da etkinlikleri başlarında bekleyerek yaptırıyorum.

Ö13: Kaynaştırma öğrencisinin kesinlikle bir uyum problemi var. Ama ben ona görevler vermeye çalışıyorum, sınıf içerisinde yapılması gerekenleri yapabileceği şeyler tabii genelde ondan istiyorum. Onun bu şekilde mutlu olduğunu fark ettim yani görev almak bu çocuğu mutlu ediyor. Ben de onu bu konuda destekliyorum, teşvik ediyorum.

Uyum konusunda problem yaşanmıyor temasına ilişkin bazı öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

Ö2: Çocuklarla uyumda bir problem yaşanmadı. Arkadaşları ona genelde destek oluyorlar. Eve giderken, öğle yemeğinde alıp götürme gibi işlerini üstleniyorlar. Asla bunun içinde bir şikayetleri yok. Teneffüste olabildiğince kendi oynadıkları oyunlara katılıyorlar. Çocuklar kendi aralarında zorbalık gibi davranışlar yapıyorlar ama kaynaştırma öğrencimize bunu yapmıyorlar.

Ö6: Bir sıkıntı yaşamıyorum çünkü zaten diğer arkadaşları onun durumunu kabullendiği için gayet iyi anlaşıyorlar uyum açısından…

Bazı zamanlarda problem yaşanıyor temasına ilişkin dikkat çeken görüş aşağıda verilmiştir:

Ö7: Onlarla beraber ders yapabiliyor, onlarla beraber oturuyor uyum konusunda iyi ama öyle zamanlar oluyor ki bunlar benim sınıfta olmadığım zamanlar teneffüslerde oyunda olmazsa, aktif değilse sürekli bir tartışma ve sürtüşme içinde . Oyunları bozma onlara zarar verme eğiliminde. Bu da onların arasında tabii ki bir sıkıntıya neden oluyor. Ne zaman oyuna katılırsa o zaman sakinleşiyor ya da bazen sıkıntı çıkarmıyor. Ama gerçekten sıkıntı çıkardığı zamanlarda arkadaşlarıyla olan uyumu uç noktalara gidebiliyor ve bunun bir sınırı yok.

Ö9: Geçen yıllarda kaynaştırma öğrencisinin daha saldırgan olduğunu söylüyorlar. Sürekli arkadaşlarına zarar veriyormuş, vuruyormuş, ısırıyormuş, kaçıyormuş… bu şekilde şeyler.Bu yıl biraz daha alıştıkça sınıf ortamına arkadaşlarıyla iletişim kurdukça bu özellikler azaldı. Ama zaman zaman kendini anlatamadığı ifade edemediği için vuruyor, ya da bir şeylerini alıp kaçıyor, dikkat çekmeye çalışıyor. Arkadaşlarıyla oyun oynarken konuşamıyor ifade edemiyor kendini." Ben de oynayabilir miyim?" Demiyor da elindekini alıp kaçıyor mesela. Bunlar da bazen sorunlar yaşıyoruz. Ama bunlara müdahale ederken de çocuklara daha çok ben anlayışlı olmaları gerektiğini söylüyorum. Kaynaştırma öğrencisine de bu yaptığın doğru değil elimle göstererek böyle kızgın yüz ifadesiyle tepkiler veriyorum. Yapmış olduklarının doğru olmadığını anlaması adına.

Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Sınıfındaki Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencisiyle Etkileşimde Bulunması ve Destek Olması için Yaptıklarına Dair Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin sınıflarındaki öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle etkileşimde bulunması ve destek olması için neler yaptıklarına ilişkin görüşleri Tablo 11'de verilmiştir:

Tablo 11. *Diğer Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencisiyle Etkileşimde Bulunması ve Destek Olmasına İlişkin Görüşleri*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Sınıfça yapılan etkinlikler	Ö1, Ö2, Ö5, Ö7, Ö8, Ö11	6
2	Diğer öğrencileri görevlendirme	Ö3, Ö6, Ö11, Ö12, Ö13	6
3	Diğer öğrencilere farkındalık kazandırmak	Ö9, Ö10, Ö11	3

Tablo 11 incelendiğinde diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencisiyle etkileşimde bulunması ve destek olmasına ilişkin görüşler "sınıfça yapılan etkinlikler, diğer öğrencileri görevlendirme, diğer öğrencilere farkındalık kazandırmak" şeklinde sıralanmıştır.

Sınıfça yapılan etkinlikler ile ilgili bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö1: Beden eğitimi ve serbest etkinlik derslerinde özellikle etkinliklere katıyorum, 23 Nisan, 29 Ekim, 10 Kasım belirli gün ve haftalarda etkinliklere katıyorum. Teneffüslerde beraber oynuyorlar, oyun hamurlarıyla, kinetik kumlarla hep beraber oynuyorlar. Yani o konuda bir sıkıntı çıkmıyor.

Ö2: Aktivitelere olabildiğince onu da dahil etmeye çalışıyoruz. Zaten arkadaşları o bir konuya dahil değilse mutlaka kendi aralarına almaya çalışıyorlar. Hani bir grup oluşturuyoruz sayı eşitsizliği ya da eşitliliği bile olsa "bizim grupta olsun" gibi bir muhabbet dönüyor çünkü

dediğim gibi öğrencimiz çok güler yüzlü olduğu için arkadaşları hiçbir şey yapmasa bile onu yanlarında görmek istiyorlar…

Ö5: Sosyal alanlar oluşturuyoruz bu sosyal alanlarda öğrencilerimizin farklı becerilerini ortaya çıkaracak şekilde oyun oynuyorlar bir taraftan da derse takviye olabilecek oyunlar yaratmaya çalışıyoruz. Herkesin iş birliği yapmasıyla ortak ürünler çıkarıyoruz.

Diğer öğrencileri görevlendirme temasına ilişkin bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö3: Birleştirilmiş sınıf olduğu için genellikler ödevlendirme veriyoruz.

Her gün bir öğrenciyi görevlendiriyorum o ona yardım ediyor, eve gidiş gelişler de eşlik ediyor hem o öğrencimiz görev ve sorumluluk almış oluyor hem de empati yapmaya çalışıyor kaynaştırma öğrencimizle.

Ö6: Ödevlendirme veriyorum ödevli derslerde yanına oturup ona yardım ediyorlar bu şekilde

Ö12: Her hafta kaynaştırma öğrencisinin yanına başka biri oturuyor ve ona yardımcı olmaya çalışıyorlar.

Ö13: Arkadaşlarının ona yardım etmesini istiyorum ki çocuklar bu konuda gerçekten çok merhametliler, sorumlular ona yardım etmek istiyorlar.

Diğer öğrencilere farkındalık kazandırmak temasına ilişkin dikkat çeken görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö9:Çocuklarla ben sürekli konuşuyorum. Senenin başında daha çok sıkıntılar yaşıyorduk zaman geçtikçe çocuklar da biraz daha anlayışlı olmaya başladılar yani konuşarak sadece.

Ö10: Sene başında sıkıntı çıktığı zaman o öğrencinin olmadığı bir zamanda onlarla konuşmuştum. "Arkadaşınıza biraz daha yardım etmeniz gerekiyor bakın her şeyi sizin kadar rahat yapamıyor empati yapmaya çalışın" bu şekilde konuşarak ve farkındalığa dair çizgi filmler izlettirerek araları düzelmişti.

Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Kaynaştırma Öğrencilerine Farklı Bir Uygulama Yapıp Yapmadıklarına Dair Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin bir çoğu kaynaştırma öğrencisine yönelik farklı bir uygulama yapmadıklarını belirtmişlerdir. Kaynaştırma öğrencisine yönelik farklı uygulama yapan öğretmenlerin görüşleri Tablo 12'de gösterilmiştir:

Tablo 12. *Kaynaştırma Öğrencisini Dikkate Alarak Yaptıkları Farklı Uygulamalar*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Oyunları Uyarlama	Ö2	1
2	Bireysel Etkinlikler	Ö4, Ö7, Ö9, Ö11	4
3	Önceki Konuları Hatırlama	Ö5	1

Tablo 12 incelendiğinde kaynaştırma öğrencisini dikkate alarak farklı uygulama yapan öğretmenlerin görüşleri "oyunları uyarlama, bireysel etkinlikler ve önceki konuları hatırlatma" şeklinde sıralanmıştır.

Oyunları uyarlama temasına ait dikkat çeken görüş aşağıda verilmiştir:

Ö2: Eğitsel oyunlar var, çarpım tablosunda "0 oyunu" var mesela kutu oyunları var bunları çocuklar oynadığı zaman kaynaştırma öğrencisine göre uyarlıyorum.

Bireysel etkinlikler temasına ait dikkat çeken bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö4: Alternatif eğitimler yapıyorum, ikili oturtup iyi öğrencilerden yardım almasını sağlıyorum, görsel fiziksel etkinliklerden yararlanıyorum bunların dışında öğle araları etkinlikler yaptırıyorum.

Ö7:Onunla bireysel çalışmayı her gün yapıyoruz onun etkinlikleri de farklı oluyor…

Önceki konuları hatırlatmaya yönelik dikkat çeken görüş aşağıda verilmiştir:

Ö5: Her zaman birinci basamaktan başlıyorum hatırlatmaya yönelik gidiyorum.

Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Kaynaştırma Öğrencilerine Ayırdıkları Zaman Hakkında Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin kaynaştırma öğrencilerine hangi zamanlarda daha çok vakit ayırdıklarına ve kaynaştırma öğrencisine ayırdıkları zamanın sınıfın atmosferini nasıl etkilediğine yönelik görüşleri Tablo 13'te gösterilmiştir:

Tablo 13. *Kaynaştırma Öğrencilerine Ayrılan Zaman*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Beden eğitimi ve oyun, serbets etkinlik gibi dersler	Ö1, Ö7	2
2	Ders dışında	Ö4, Ö7, Ö11	3
3	Ödevli derslerde	Ö5, Ö6, Ö8, Ö10,	4
4	Kitap okuma saatinde	Ö9	1
5	Destek eğitim odasında	Ö10, Ö11, Ö13	3

Tablo 13 incelendiğinde kaynaştırma öğrencilerine ayrılan zaman "beden eğitimi ve oyun, serbest etkinlik gibi dersler, ders dışında, ödevli derslerde, kitap okuma saatinde ve destek eğitim odası" şeklinde sıralanmıştır.

Beden eğitimi ve oyun, serbest etkinlik gibi dersler temasına ilişkin dikkat çeken görüş aşağıda verilmiştir:

Ö1: Kaynaştırma öğrencime daha çok öğleden sonra son saatlerde vakit ayırabiliyorum çünkü beden eğitimi ve oyun dersi olduğu için. Okula geldiğimizde birinci derste ona çeşitli etkinlikler veriyorum. Boyama etkinliği olur, hamur etkinliği olur bunları veriyorum parmak kasları gelişsin diye çünkü kalem tutamıyor. Aynı zamanda ben ders anlatırken diğer çocuklara engel olmasın diye. Daha sonra da beden eğitimi ve oyun derslerinde, serbest etkinlik derslerinde birebir ilgilenmeye çalışıyorum. Aslında biz onunla beraber oyun oynuyoruz, hamur yapıyoruz, boyama yapıyoruz sınıfın atmosferini bu şekilde daha güzel etkiliyor çünkü birebir ilgi istediği için kendisi de mutlu oluyor.

Ödevli derslere ait bazı görüşler aşağıda sunulmuştur:

Ö5: Birleştirilmiş sınıf olduğu için sürekli ödevli dersler oluyor. Bu ödevli dersleri biz kaynaştırma öğrencimiz için sürekli avantajlı hale getirmeye çalışıyoruz. Kaynaştırma öğrencisiyle hep birlikte öğreniyor görev paylaşımı yapıyoruz. Bir ayrım yapmamış oluyoruz.

Ö6:Birleştirilmiş sınıf olduğu için onunla ilgilendiğim zaman diğerlerine ödevlendirme veriyorum o şekilde telafi ediyorum.

Ö8: ...Diğer öğrencilere ödev verdiğim zaman onunla ekstra ilgileniyorum.

Kitap okuma satinde temasına ait görüş aşağıda verilmiştir:

Ö9: Genelde ilk ders kitap okuma saatini ona ayırıyorum. İlk 25-30 dakikasını kaynaştırma öğrencisiyle ilgilenirken diğerleri kitap okuyor. Kitap okuma saatinde genelde sesli okuyorlar. Onlar okurken ben de tekrar ettirmeye çalışıyorum kelimeleri çıkartmasını

sağlıyorum. Bazen sınıf karışıyor tabii ki ben onunla ilgileniyorum çünkü. Hemen müdahale ediyorum yine kaynaştırma öğrencime döndüğümde yine karmaşık oluyor. Mecburen ona da vakit ayırmak olduğum için o şekilde ilerliyoruz.

Destek eğitim odasında ve ders dışında temasına ait dikkat çeken bazı görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö10: Genellikle sınıf içinde vakit ayırdığım zaman çocuklara çalışma kağıdı veriyorum. Çalışma kağıdıyla ilgileniyorlar. Çıkışlarda destek eğitim odası açtım. O saatlerde ilgileniyorum.

Ö11: Daha çok ders dışında vakit ayırmaya çalışıyorum. Zaten destek eğitim kursumuz var orada bireysel ilgilendiğim için çok daha fazla verim alıyorum. Bunun dışında teneffüsleri değerlendiriyorum. Ders içinde de tabii ki yardımcı oluyorum ama ders anlattığım süre zarfında diğer arkadaşlarına çok fazla vakit ayırma şansım olmuyor çünkü dört tane sınıf düzeyinin de ders konularını anlatmam ve yetiştirmem gerektiğini düşünüyorum. Daha çok teneffüsleri ayırıyorum. Onun dışında okul çıkışlarında yaptığımız destek eğitim kurslarında bireysel ilgilenme şansım oluyor.

Görüşmeye Katılan Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Eğitimini Destekleyip Desteklemediklerine İlişkin Görüşleri

Görüşmeye katılan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimini destekleyip desteklemediklerine yönelik görüşleri Tablo 14'te gösterilmiştir:

Tablo 14. *Kaynaştırma Eğitimini Destekleyip Desteklemediklerine Yönelik Görüşler*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Destekleme	Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö13	6
2	Destekle	Ö1, Ö12	2
1	Şartların uygun olması durumunda destekleme	Ö2, Ö3, Ö7, Ö9	4
2	Hem destekleyip hem destekleme	Ö11	1

Tablo 14 incelendiğinde katılımcı öğretmenlerin kaynaştırma eğitimini destekleyip desteklemediklerine yönelik görüşleri "destekleyenler, desteklemeyenler, şartların uygun olması durumunda destekleyenler, hem destekleyip hem desteklemeyenler" şeklinde sıraanmıştır.

Destekleme temasına ilişin görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö4: Kaynaştırma eğitimini destekliyorum.
Ö5: Evet destekliyorum.

Desteklememe temasına ilişkin bazı görüşler aşağıda sunulmuştur:

Ö1: Kesinlikle desteklemem özellikle birleştirilmiş sınıflarda bu gerçekten çok zor .
Ö12: Ben kaynaştırma eğitimini desteklemiyorum. Özellikle birleştirilmiş sınıflarda hangi kaynaştırma seviyesinde ise kendi gruplarıyla birlikte eğitim alması taraftarıyım. Bu eğitimde haftanın birkaç saatinde beden eğitimi, resim, serbest etkinlik gibi derslerde kaynaştırma olarak sınıfta bulunabileceği yönündeyim.

Şartların uygun olması durumunda destekleme temasına ait bazı görüşler aşağıda verilmiştir.

Ö2: Kaynaştırma eğitimini şöyle destekliyorum eğer benim danışabileceğim sürekli iletişim halinde görüşebileceğim bir psikolojik danışman olsaydı ya da sürekli iletişim halinde olabileceğim biri olsaydı kaynaştırma eğitimini desteklerdim. Yani şartlar uygum olursa kaynaştırma eğitimi yapılabilir.

Ö3: Kaynaştırma eğitimini destekliyorum ama seviye farklarının ramlar tarafından iyice kontrol edilmesi gerekir.

Ö7: Destekliyorum ama bu konuda çok kaynak eksiğimizin olduğunu düşünüyorum. Biz kaynaştırma öğrencilerimiz için kitap istediğimiz zaman sadece özel eğitim okullarına gittiği söyleniyor. Diğer arkadaşlarıyla birlikte kullandığı kitaplar onun gelişimine uygun değil. Kaynaştırma eğitiminin güzel yanlarından birisi de normal öğrencilerle bir arada eğitim görüyor ve bu da sosyal bir ortamda gelişimini sağlıyor. Bu yüzden çok boyuttan desteklenmemiz gerekiyor. Özel eğitim okullarında görme engelli öğrenciler için dokunarak okudukları kitaplar ve sesli kitap uygulamaları var ama kaynaştırma öğrencilerimize biz kendimiz kaynak temin etmek zorundayız. O yüzden iyi bir uygulamanın tam verimini yaşayamıyoruz.

Ö9: Kaynaştırma eğitimini destekliyorum sadece sürenin üç değil de iki gün sınıfta üç gün özel eğitimde olmasını ya da bir gün sınıfta olup diğer günlerde özel eğitimde olmasını daha uygun buluyorum.

Hem destekleyip hem desteklememe temasına ait görüş aşağıda verilmiştir:

Ö11: Kaynaştırma eğitimini hem destekliyorum hem desteklemiyorum. Maalesef ki günümüz çocukları birazcık acımasızlar bazı çocuklar anlayabiliyorken bazı çocuklar anlayamıyor ve bu çocukların farklı bir ilgiye ihtiyacı olduğunun farkında olmadan onlara acımasız davranabiliyorlar. Bu konuda sosyalleşemeden içine kapanan çocuklara şahit oluyoruz o yüzden bu konuda desteklemiyorum. Ama çocuğun sadece kendi seviyesindeki çocuklarla bir arada eğitim görmesi onu çok fazla ilerletemez diye düşüyorum sosyal anlamda tabii ki öğretimsel anlamda ilerleyebilir. Bu yüzden de çocuğun kaynaştırma yoluyla sınıfta bulunması çocuklarla aynı atmosferi soluması ya da onlarla sosyalleşmeye çalışmasında destekliyorum.

İletişim ve İş Birliğine İlişkin Bulgular

Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Yaşadığı Sorunların Çözümünde Destek Alıp Almadıklarına İlişkin Görüşleri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin birleştirilmiş sınıf uygulamalarında kaynaştırma eğitimi konusunda yaşadığı sorunların çözümünde okul yönetimi, kurum, uzman gibi yer ve kişilerden destek alıp almadıklarına ve hangi konularda destek aldıklarına yönelik görüşleri Tablo 15'te gösterilmiştir:

Tablo 15. *Yaşadıkları Sorunlarda Destek Alıp Almadıklarına Yönelik Görüşleri*

s.n	Temalar	Destek Alınan Konu	Öğretmen	f
1	Destek alanlar	Destek eğitim	Ö1	1
		Uyum	Ö2, Ö10	2
		İlk okuma yazma ve davranışsal konular	Ö3, Ö12	2
		Planlama	Ö5	1
		Rehberlik	Ö7	1
2	Destek almayanlar		Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö13	6

Tablo 15 incelendiğinde görüşmeye katılan öğretmenler yaşadıkları sorunlarda destek alıp almadıklarına yönelik görüş belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin yarısına yakını destek almadıkları görülmektedir. Destek alan öğretmenler ise "destek eğitim, uyum, ilk okuma yazma ve davranışsal konular, planlama ve rehberlik" konularında destek aldıklarını belirtmişlerdir.

Destek eğitim temasına ilişkin öğretmen görüşü aşağıda gösterilmiştir:

Ö1: Destek eğitimi odası açma konusunu okul müdürü ile konuşmuştum, talep etmiştim bana bu konuda yardımcı oldu.

Uyum konusunda destek alan öğretmene ait görüş aşağıda verilmiştir:

Ö2: Gittiği kurumdaki öğretmeniyle iletişim halindeyiz ama kaynaştırma öğrencisi de çok fazla kuruma gitmediği için çok fazla bir ilerleme kat edemiyoruz. Öğretmeniyle görüşüyorum ama bazen bir hafta gidiyor üç hafta gitmiyor öğretmeni de ondan bihaber oluyor. Kendi arkadaşlarımdan yardım almaya çalışıyorum. Uyum konusunda çok zorlanmıştım o yüzden o konularda eve gelip ne yapmam gerektiğiyle ilgili hiçbir bilgim yoktu. Üniversitede kaynaştırma eğitimi dersi aldım ama gerçekten kitaplarda gördüğümüz gibi olmuyor. Kitaplarda anlatılan davranışlar bazen dışarıya farklı yansıyor bazı öğrencilerde farklı oluyor o yüzden karşılaştığım durumda çok zorlanmıştım ve yardım almaya çalıştım.

İlk okuma yazma ve davranışsal konularda destek alan öğretmene ait görüş aşağıda verilmiştir.

Ö3: Şöyle okullarda sadece biz olduğumuz için herhangi bir destek alamıyoruz. İlçemizde yer alan özel eğitim öğretmenleri varsa onlardan yardım alabiliyoruz. Özellikle harf öğretimi veya okuma yazma konusunda veya davranışsal konularda hepsinde yardım alıyordum. Açıkçası ilk okuma yazmada hiç bilmediğim ba-sa-ra sistemini öğrendim.

Rehberlik konusunda destek alan öğretmene ait görüş aşağıda verilmiştir:

Ö7: Yaşadığımız sorunları ilçeyle paylaşınca bize bir rehber öğretmen görevlendirildi ve ayda bir kere okula geldi.

Destek almayan öğretmenlerin görüşünden dikkat çeken görüş aşağıda verilmiştir:

Ö9 :…*Kesinlikle desteğe ihtiyaç var bence özel eğitim için bir öğretmen verilmeli her okula. Özellikle birleştirilmiş sınıflı okullara. Zaten birleştirilmiş sınıf dezavantaj bir de kaynaştırma öğrencimiz olunca işimiz çok zor oluyor.*

Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin MEB ya da Özel Eğitim ile İlgili Kuruluşlara Önerileri

Görüşmeye katılan öğretmenlerin MEB ya da özel eğitimle ilgili kuruluşlara önerileri Tablo 16'da gösterilmiştir:

Tablo 16. *Görüşmeye Katılan Öğretmenlerin Önerileri*

s.n	Temalar	Öğretmenler	f
1	Birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitiminin olmaması	Ö1, Ö12	2
2	Öğretmenlere karşılaştıkları zoruklarda destek olabilecek bir birimin oluşturulması	Ö2	1
3	Özel eğitim öğrencilerine kaynak verilmesi	Ö3, Ö4	2
4	Velilere kaynaştırma konusunda farkındalık kazandırılması	Ö5	1
5	BEP planı için destek verilmesi	Ö6	1
6	Öğretmenlere eğitim verilmesi	Ö7	1
7	Özel eğitim öğretmeninin bulunması	Ö9	1
8	İyi bir sınıf ortamı oluşturulması	Ö10	1
9	Öğretmen kaynaştırma konusunda desteklenmeli	Ö11, Ö13	2

Tablo 16 incelendiğinde görüşmeye katılan öğretmenlerin önerileri "birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitiminin olmaması, öğretmenlere karşılaştıları zorluklarda destek olabilecek bir birimin oluşturulması, özel eğitim öğrencilerine kaynak verilmesi, velilere kaynaştırma konusunda farkındalık kazandırılması, BEP planı için destek verilmesi, özel eğitim öğretmeninin bulnması, iyi bir sınıf ortamının oluştururması, öğretmenin kaynaştırma konusunda desteklenmesi" şeklinde sıralanmıştır.

Birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitiminin olmamasına yönelik görüşler aşağıda verilmiştir:

Ö1: Birleştirilmiş sınıflarda kaynaştırma çok zor gerçekten . Olmaması durumu olmadığında mecbur kalınırsa serbest etkinlik ve beden eğitimi derslerinde öğrencinin okula gelip diğer çocuklarla beraber sosyalleşmesi okuldan sonra da yine destek eğitimi olarak kurs verilmesi , ilgilenilmesi daha iyi olur . Bu şekilde bir sistem geliştirilirse daha iyi olur ama önerim hiç olmaması.

Ö12: Birleştirilmiş sınıfta eğitimde verimlilik adına kaynaştırma öğrencilerinin bulunmaması gerektiğini düşünüyorum. Böylece öğrencilerin kendine uygun programlarla kendilerine uygun sınıflarda eğitim alması düşüncesindeyim.

Öğretmenlere karşılaştıkları zorluklarda destek olabilecek bir birimin oluşturulması önerisini yapan öğretmene ait görüş aşağıda verilmiştir:

Ö2: Birleştirilmiş sınıflarda bazı arkadaşlarımız var sınıfında ikişer tane kaynaştırma eğitimi öğrencisi var. Hem birleştirilmiş sınıf hem kaynaştırma öğrencileri bir arada bulununca kaynaştırma öğrencilerine öğretmen çok yetişemiyor. Bizi sürekli arayan bir birim olsa merkez okulları için konuşmuyorum ancak köy okullarının bağlı olabilecekleri bir birim ve sürekli köy okullarındaki kaynaştırma öğrencilerinden haber almak için öğretmenlerle iletişimde olmaları halinde çok daha iyi olacağını düşünüyorum. Milli eğitim bünyesinde oluşturabilecek ilçe milli eğitimlerden bahsediyorum oluşturabilecek bir birimle öğretmenlerin sürekli iletişim halinde olması, çocukların gelişimiyle ilgili ya da öğretmenlerin desteğe ihtiyacı var mı? Çocuk için belki farklı bir ortam sağlanması gerekiyor onunla ilgili yardım alabileceğimiz bir birim ve bizimle çok sık iletişime geçilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Özel eğitim öğrencilerine kaynak verilmeli önerisi yapan öğretmenlere ait görüş aşağıda verilmiştir:

Ö3: Özel eğitim öğrencilerine aylık kaynakların verilmesi gerektiğini düşünüyorum.
Ö4: Kaynaştırma eğitimi öğrencilerine özel kitap çıkarılabilir.

Velilere farkındalık kazandırmaya yönelik dikkat çeken görüş aşağıda verilmiştir:

Ö5: Kaynaştırma derecesindeki öğrencilerimizin aileleri bazen bunu inkar edebiliyor. Daha önce çalışma hayatımda özel okulda çalıştığım süreçte bir takım öğrencilerim oldu. Ailenin kabullenememe sorunu var. Aile barışık olduğunda kaynaştırma öğrencim için ne yapabilirim diye gerekli kuruluşlardan fikir talep ediyor. Ailenin kendisiyle barışık olması çocuğu tabii ki olumlu yönde etkiliyor. Çocuk farkında oluyor bir şeylerin olması için çabalıyor. Yani bunları göz önüne çıkarabilecek tanıtım maksatlı bir şeyler yapılabilir bu konuda duyarlı olmamız lazım. Gönüllülük kampanyaları içeren bir şeyler yapılmaya çalışılması çok daha iyi olabilir.

BEP planı için destek verilmesi önerisini yapan öğretmene ait görüş aşağıda verilmiştir:

Ö6: Birleştirilmiş sınıflarda biraz daha plan açısından deneyimsiz olan öğretmenlere birleştirilmiş sınıflar için de özel bir BEP planı hazırlanmasını, destek sağlanmasını isterim çünkü BEP planı hazırlama konusunda açıkçası zorluk yaşıyorum.

Ö7: Öğretmenlerin ilk yıllarında çok zorluklar yaşadığını düşünerek onlara önceden bir eğitim verilmesi gerekiyor. İlk atandığımız yerde birleştirilmiş sınıf uygulaması ve içerisinde kaynaştırma eğitimi öğrencisi olduğu bir sürecin içerisine giriyoruz yani bence bir farkındalık kazandırmak için bir eğitim olmalı.

Özel eğitim öğretmeninin bulunması önerisini yapan öğretmene ait görüş aşağıda verilmiştir:

Ö9: Birleştirilmiş sınıflı okullarda bir tane bile kaynaştırma eğitimi öğrencisi varsa bir sınıf açılmalı ve özel eğitim öğretmeni gelmeli. Bu şekilde işimiz biraz daha kolaylaşır ve onun da eğitimi daha iyi düzeye gelir.

İyi bir sınıf ortamının oluşturulması önerisini yapan öğretmene ait görüş aşağıda verilmiştir:

Ö10: Kaynaştırma eğitimi için en önemli olan öge sınıf ortamı ve o sınıf ortamını oluşturabilecek kişi öğretmen. Öğretmenin bu konuda bilinçli olması gerekiyor. Eğer sınıf ortamını iyi kuramıyorsa o öğrenci hiçbir zaman sınıfa katılamaz.

Öğretmeni desteklenmeli önerisine ait öğretmen görüşleri aşağıda verilmiştir:

Ö11: Birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitimi vermek gerçekten ciddi bir yük ve ciddi bir zorluk çünkü öğretmen tek başına yeterli olmuyor. Bir de şunu fark ettim: Kaynaştırma öğrencisine sahip olduğumuzda bu alanda bilgimiz azken bir de sınıf yönetimini sağlamaya çalışmak, kaynaştırma eğitimi öğrencisine eğitim verebilmek çok zor. O yüzden bunun çok daha farklı boyutlara getirilmesi gerektiğini düşünüyorum. En azından bu öğrenci için haftanın belki her günü olmayabilir ama haftanın bir günü öğretmene destek sağlayabilecek birinin olmasını destekliyorum. Okula gelerek öğretmene yardımcı olmasını ya da onu yönlendirmesini, yapacakları ve yapamayacaklarına yönelik bilgilendirmeler yapılabileceğini düşünüyorum.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın bu bölümünde birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitimi öğrencisinin bulunduğu sınıfta görev yapan sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonrasında elde edilen bulgular sonucunda karşılaştıkları sorunlar ve başa çıkma yolları ile ilgili sonuçlar sunulmuş ve bu sonuçlar ilgili literatürle tartışılmıştır.

Araştırma Sorusuna İlişkin Sonuç ve Tartışma

Görüşmeye katılan öğretmenler, birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunmasının çoğunlukla olumsuz yönlerinin olduğu görüşüne sahiptirler. Karşılaştıkları sorunlar; birleştirilmiş sınıf olmasından kaynaklı zorluklar, kaynaştırma öğrencisine özel zaman ayırma, sınıf düzeni ve kurallara uyma, kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmama ve ihtiyaç duyulan desteği alamama şeklinde sıralanabilir. Hasanoğlu'nun (2013) yaptığı çalışmada da öğretmenler, birleştirilmiş sınıfın getirdiği zorluklardan dolayı öğrenme-öğretme sürecinin verimli geçmediğini, sorunlarla başa çıkmada zorlandıklarını ve kaynaştırma öğrencisine yeterli zaman ayıramadıklarını belirtmişlerdir. Gök'ün (2013) araştırma sonuçlarına göre de katılımcı öğretmenler kaynaştırma öğrencilerini genel olarak sınıflarında isteseler de olumsuz etkilerinden bahsetmişler benzer şekilde kaynaştırma öğrencilere özel ilgi göstermeleri gerektiğinden normal gelişim gösteren öğrencilerle ilgilenmediklerini belirtmişlerdir. Saraç ve Çolak'ın (2012) yaptıkları çalışmada da kaynaştırma öğrencisi ile bire bir ilgilenmek ve zaman ayırmak en sık yaşanan sorun olarak görülmektedir. Demir ve Açar (2010) araştırma sonuçlarına göre de kaynaştırma eğitimine bakış açılarının olumsuz yönde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Okulların kırsal kesimde bulunmasından dolayı okul ve sınıf ortamını donanım açısından yetersiz bulup kaynaştırma eğitimi öğrencisi için uygun araç, gereç ve materyallerin bulunmadığı belirlenmiştir. Benzer şekilde Saraç ve Çolak'ın (2012) ve Cankaya ve Korkmaz'ın (2012) yaptıkları çalışmalarda da sınıfın fiziksel düzeninin kaynaştırma eğitimi öğrencisi için uygun olmadığı ve araç, gereç ve materyallerin yetersiz olduğu belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda öğretmenler kaynaştırma eğitimiyle ilgili aldıkları derslerin yeterli olmadıklarını belirterek kaynaştırma eğitimiyle ilgili eğitimlere gereksinim duydukları tespit edilmiştir. Literatürde de benzer şekilde öğretmenlerin kaynaştırma konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, hizmet içi eğitim almadıkları ve kaynaştırma eğitimi konusunda kendilerini yeterli görmedikleri (Akdemir Okta, 2008; Babaoğlan & Yılmaz, 2010; Cankaya & Korkmaz,

2012; Saraç & Çolak, 2012) ek olarak kaynaştırma eğitimi öğrencisinin ailelerinin de kaynaştırma eğitimi konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu konuda eğitime gereksinim duydukları sonucuna ulaşılmıştır (Sadioğlu vd. 2012; Ünal & Saban 2014). Akalın (2015) yaptığı çalışmada da kaynaştırma eğitiminin uygulandığı sınıflarda sınıf yönetiminin zor olduğu öğretmenlerin kaynaştırma sınıflarının sınıf yönetimi konusunda eğitim almadıkları ve bu konuda eğitime gereksinim duydukları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin çoğunluğu kaynaştırma öğrencilerinin kendilerine karşı tutum ve davranışında sorun yaşamadıkları ancak kaynaştırma öğrencisinin diğer öğrencilerle uyumu hakkında sorun yaşadıkları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin bir kısmı, karşılaştığı sorunların çözümü için okul idaresi, özel eğitimle ilgili kurum ve kuruluşlarda karşılaştığı sorunlarda hiçbir destek almadıkları diğer öğretmenler ise ilk okuma yazma, planlama, rehberlik, uyum, davranış ve tutum gibi konularda yaşadıkları sorunların çözümü için destek aldıkları tespit edilmiştir.

Araştırma Sorusuna İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışmanın sonucuna göre öğretmenler sınıflarında sıra düzeni, U düzeni gibi çeşitli oturma düzenleri oluşturmuş olsalar da çoğunun sınıfın fiziksel düzenini kaynaştırma eğitimi öğrencisine uygun oluşturduğu, kaynaştırma öğrencisinin öğretmene yakın sırada oturttukları dikkat çekmektedir. Hasanoğlu (2013) tarafından yapılan çalışmada da benzer şekilde sınıf yönetimini kontrol altında tutmak amacıyla kaynaştırma öğrencisini öğretmene yakın sırada oturttukları belirlenmiştir.

Öğretmenlerin çoğu kaynaştırma eğitimi öğrencisine genel olarak ödevli derslerde ve beden eğitimi ve oyun, serbest etkinlik gibi dersler ile kitap okuma saatinde özel zaman ayırdıkları diğer öğretmenlerin de ders dışında, destek eğitim odasında ve teneffüslerde daha çok vakit ayırdıklarını tespit edilmiştir. Zaman yönetimini, öncesinde yapılan ders plan ve hazırlıkları ile kaynaştırma eğitimi öğrencisine verilen etkinliklerle sağladıkları belirlenmiştir. Gök'ün (2013) yaptığı çalışmada da benzer şekilde kaynaştırma öğrencisine ders dışı zamanlarda ve beden, müzik, resim gibi derslerde ayrıca branş öğretmenlerinin derste olduğu saatlerde sınıf öğretmenleri tarafından destekleyici çalışmalar yapılmaktadır.

Çalışma sonucunda öğretmenlerin okul ve sınıf ortamını donanım açısından yetersiz buldukları, sınıflarında akıllı tahta ve internet olmadığı için teknolojiden yeterli düzeyde yararlanmadıkları bu yüzden geleneksel eğitimi kullanmak zorunda oldukları ve gerekli materyalleri kendi çabaları ile sağladıkları tespit edilmiştir.

Araştırmada kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin kendilerine karşı tutum ve davranışlarında sorun yaşayan öğretmenler, öğrencilerle ilgilenerek, sevgi ortamı oluşturarak, onların saldırgan davranışlarında kısık sesle konuşarak ve sakinleştirerek başa çıktıkları belirlenmiştir.

Kaynaştırma eğitimi öğrencisinin diğer çocuklarla uyum konusunda problem yaşaması durumunda öğretmenler; diğer öğrencilerle konuşarak kaynaştırma eğitimi öğrencisine karşı anlayışlı ve duyarlı olmalarını sağlama, sınıf içi etkinlikler ve herkesin katılabileceği oyunlar düzenleme, iş birliği içinde olmalarını sağlama, kaynaştırma eğitimi öğrencisine görev ve sorumluluk verme, kaynaştırma eğitimi öğrencisinin olumsuz davranışlarında yaptığı davranışın yanlış olduğunu anlatmaya çalışma gibi yollara başvurmuşlardır. Ayrıca diğer öğrencilerin de kaynaştırma eğitimi öğrencisiyle etkileşimde bulunması ve kaynaştırma eğitimi öğrencisine destek olmaları için öğretmenler, çoğunlukla tüm sınıfın dahil olduğu etkinlik, oyun ve aktivite düzenlemişlerdir. Öğretmenlerin diğer öğrencilere kaynaştırma eğitimi öğrencisine ödevli derslerde, eve geliş gidişlerde yardımcı olması için görev ve sorumluluk verdikleri ve diğer öğrencilere farkındalık kazandırarak empati duygularını geliştirmelerini ve anlayışlı olmalarını sağlamaya çalıştıkları belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenlerin bir kısmı kaynaştırma eğitimini birleştirilmiş sınıfta olmasından dolayı desteklemedikleri, bir kısmının da gerekli araç, gereç ve materyallerin sağlanması durumunda destekledikleri belirlenmiştir.

Mevcut araştırmada son olarak görüşlerine başvurulan öğretmenler kaynaştırma eğitiminin; kaynaştırma öğrencisi için sosyalleşme, iletişim ve öz bakım becerilerini geliştirme, akran öğrenimi sayesinde akademik başarıda artma diğer öğrenciler için, farkındalık oluşturma, yardımlaşma, paylaşma, empati, anlayışlı olma gibi duygu ve becerilerin kazanılmasına katkı sağlaması şeklinde olumlu yönlerinin bulunduğu fikrine sahiptirler.

Öneriler

Bu araştırmada, birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma yollarına yönelik elde edilen bulgu ve sonuçlara göre öneriler sunulmuştur:

Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Kırsal kesimlerde birleştirilmiş sınıf ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarının bir arada olduğu tek veya iki öğretmenli okullarda görev yapan öğretmenler, karşılaştığı problemlerde

desteğe ihtiyaç duymaktadırlar. Bu bağlamda; Milli Eğitim Müdürlükleri bünyesinde birleştirilmiş sınıflı okullara destek olabilecek bir birim oluşturulmalıdır.

2. Birleştirilmiş sınıf öğretmenleri için kaynaştırma eğitimi ile ilgili hizmetiçi eğitimler verilmelidir.

3. Kırsal kesimde bulunan okullardan bazıları fiziki ve donanım açısından yeterli değillerdir. Ayrıca kaynaştırma eğitimi öğrencisi içinde materyal, araç ve gereç yetersizdir. Bu bağlamda; gerekli eksikliklerin tespit edilip temin edilmelidir.

4. Velilere kaynaştırma eğitmiyle ilgili farkındalık kazandırmak amacıyla seminer, eğitim gibi çalışmalar yapılmalıdır.

5. BEP planları birleştirilmiş sınıflara özgü hazırlanmalıdır.

Araştırmacıya Yönelik Öneriler

1. Bu çalışma kapsamında Erzurum ilinde birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan 13 öğretmen ile görüşme yapılmıştır. Bu araştırmanın bulgularının genellenebilirliğini artırmak için, aynı çalışma farklı illerde, farklı öğretmenlerle ve farklı araştırmacılar tarafından yapılabilir.

2. Bu araştırma, kaynaştırma eğitimi öğrencisinin bulunduğu birleştirilmiş sınıflarda "sınıf yönetimi" konusunda karşılaştıkları sorunları ele almıştır. Öğrenim süreçleri ile ilgili karşılaştıkları sorunlarla bir çalışma yapılabilir.

3. Araştırmada sadece öğretmenlerin görüşleri alınmıştır. Aynı çalışma öğrenci velilerinin görüşleri de alınarak genişletilebilir.

4. Araştırma nitel araştırma yöntemmiyle yapılmıştır. Aynı araştırma nicel yöntemlerle desteklenerek karma araştırma yöntemiyle yapılabilir.

KAYNAKÇA

Akalın, S. (2015). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri ve gereksinimleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 16*(3), *215-234.* https://doi.org /10.1501/Ozlegt_0000000230

Akbay, H. E. U. (2023). Erken çocukluk döneminde duygusal davranışsal bozukluklar: özel eğitim bağlamında tanım, sorunlar ve davranışsal desteğe yönelik etkili uygulamalar. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 3028-3055.

https://doi.org/10.53444/deubefd.1344422

Akcan, E. (2013*). Genel eğitim sınıflarındaki kaynaştırma öğrencileri için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen eğitim-öğretim etkinliklerinin uygulanma düzeyinin araştırılması* (Tez No.340406) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi- İstanbul]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Akdemir Okta, D. (2008). *Kaynaştırma sınıflarına devam eden işitme engeli olan öğrencilere ve sınıf öğretmenlerine sağlanan özel eğitim hizmetlerinin belirlenmesi* (Tez No. 220921) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Aslan, K. (2015). Özgül öğrenme güçlüğünün erken dönem belirtileri ve erken müdahale uygulamalarına dair derleme. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal Vol 1, No Sup pl2.*.

Aksoy, V., & Diken, İ. H. (2016). Otizm spektrum bozukluğu gösteren çocuklar için eğitsel değerlendirme ve öğrenme hızı öngörüsü kayıt formlarının psikometrik niteliklerinin belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 16(1). https://doi.org/10.17051/io.2017.33950

Arı, M. (2012). *Özgül öğrenme güçlükleri. Özel gereksinimli çocuklar.* Maya yayıncılık.

Arslan, H. (2004). *Sınıf kurallarının belirlenmesi ve uygulanması.* Şişman, M.- Turan (Ed.), *Sınıf Yönetimi.* (2. baskı). Öğreti Yayıncılık.

Ataman, A. (2003). Sınıfta iletişimde karşılaşılan davranış problemleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1*(3). https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/26131/275237

Aybek, B., & Aslan, S. (2014). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin ses temelli cümle yönteminin uygulanmasında yaşamış oldukları sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik görüşlerinin incelenmesi (nitel bir araştırma). *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9*(5), 251-263. https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.6805

Babaoğlan, E., & Yılmaz, Ş. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimindeki yeterlikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *18*(2), 345-354.

Balay, R. (2004). *2000'li yıllarda sınıf yönetimi.* (2. baskı). Sandal Yayınları.

Başar, H. (2001). *Sınıf yönetimi*. (5.baskı). Pegem Yayıncılık.

Başar, H. (2005). *Sınıf yönetimi*.(12. baskı). Anı Yayıncılık.

Başkurt, E. A. İ. (2022). Kaynaştırma sınıflarında sınıf yönetimi. *Social Sciences Studies Journal (SSSJournal)*, *4*(23), 4295-4305. https://doi.org/10.26449/sssj.874

Batu, E. S. (2000). Kaynaştırma, destek hizmetler ve kaynaştırmaya hazırlık etkinlikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 2*(04). https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000050

Bildiren, A. (2013). *Üstün yetenekli çocuklar: Aileler ve öğretmenler için bir klavuz.* Doğan Egmont Yayıncılık.

Binbaşıoğlu, C. (1999). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Anı Yayıncılık.

Birleşmiş Milletler. (1948). *Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi*. https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights

Bolat, E. Y. (2018). Süreğen hastalığı olan çocuklar ve hastane okulları. *Milli Eğitim Dergisi, 47*(218), 163-186.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). *Bilimsel araştırma yöntemleri.* Pegem Akademi Yayıncılık.

Cankaya, Ö., & Korkmaz, İ. (2012). İlköğretim 1. kademede kaynaştırma eğitimi uygulamalarının sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 13*(1), 1-16.

Ceylan Çapar, M., & Ceylan, M. (2022). Durum çalışması ve olgubilim desenlerinin karşılaştırılması. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 22*(Özel Sayı 2), 295-312. https://doi.org/10.18037/ausbd.1227359

Çelik, V. (2003). *Sınıf yönetimi*. Nobel Yayın Dağıtım.

Çelikten, M. (2009). *Yapılandırmacı yaklaşıma göre sınıf yönetimi*. Anı Yayıncılık.

Deliveli, K. (2020). Öğretmen adaylarının gözüyle birleştirilmiş sınıflarda öğretmen olmak: Bir olgubilim çalışması. *Turkish Studies-Educational Sciences, 15*(6).

Demir, M. K., & Açar, S. (2010). Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşünceleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30*(3), 749-770

Demir, S., & Kale, M. (2019). İlkokullarda özel eğitim sınıflarında karşılaşılan sorunların incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 20*(1), Article 1. https://doi.org/10.29299/kefad.2018.20.01.012

Diken, İ. H. & Batu. E. S. (2010). Kaynaştırmaya giriş. İ. H. Diken (Ed.), *İlköğretimde kaynaştırma* içinde (ss.2-24). Pegem Akademi.

Erden, M. (2005). *Sınıf yönetimi*. Epsilon Yayıncılık.

Erdoğan, İ. (2005). *Sınıf yönetimi* (9. baskı). Sistem Yayıncılık.

Eripek, S. (2002). *Özel eğitim*. Anadolu Üniversitesi. https://books.google.com/books?hl=tr&lr=&id=vhldCtiSRS8C&oi=fnd&pg=PA1&dq=eripek+2002&ots=SV-Hj9kVQU&sig=erzdo7NfKdlgEJIsyoP1OQaQtLo

Fidan, N., & Baykul, Y. (1993). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim öğretmen rehberi.* Milli Eğitim Bakanlığı ve UNICEF Türkiye Temsilciliği, Ankara.

Gangal, M. (2020). *Uygulamalı sınıf yönetimi eğitimi ve pedagojik dokümantasyon uygulamalarının okul öncesi eğitim öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerine etkisi*.

Gök, R. (2013). *Kaynaştırma eğitimi öğrencisi bulunan ilkokul sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklara başa çıkma yöntemleri* (Tez No. 321934) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi-Antalya]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Güzel Özmen, R. (2003). İfade edici dil becerileri sınırlı olan zihinsel engelli çocukların dil gelişimlerini desteklemek için öğretmenin sınıf ortamında yapacakları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 1*(2).

Hacıömeroğlu, N. (2015). *Sınıf yöntemini olumsuz olarak etkileyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü-Kıbrıs]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Hasanoğlu, G. (2013). *Birleştirilmiş sınıflardaki kaynaştırma eğitiminde yaşanan sorunlara ilişkin görüşler* (Tez No. 344308) [Yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi-Eskişehir] Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Karaca, M. A. (2018). *Kaynaştırma eğitimi programının öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerine etkisi* [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi- Konya] Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Kargın, T. (2004). Kaynaştırma: Tanımı, gelişimi ve ilkeleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *5*(2), 1-13 https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000080

Keleş, O., & Emiroğlu, T. (2020). Kaynaştırma/Bütünleştirme Uygulamaları. *Erken Çocuklukta Özel Eğitim ve Kaynaştırma*. https://doi.org/10.14527/9786257228299.02

Kırcaali-İftar, G. (1998). Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri. *Özel Eğitim (17-22).* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, 1018.

Kırcaali-İftar, G., & Batu, S. (2005). *Kaynaştırma*. Kök Yayıncılık.

Kobal, G. (2005). Ortopedik yetersizlikten etkilenmiş olan ve sağlık yetersizliği olan çocuklar. A. Ataman (Ed.) Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş içinde (361-3872), (2. Baskı). Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Konrot, A. (2003). Okul öncesi dönemde dil ve konuşma sorunları. *Çocukta dil ve kavram gelişimi.(Ed. Topbaş S.).* Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Köklü, M. (2000). *Birleştirilmiş sınıfların yönetimi ve öğretim*. Beta Yayın Dağıtım.

Köksal, K. (2002). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. PeGem A Yayıncılık.

LeCompte, M. D., & Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research*, *52*(1), 31-60. https://doi.org/10.3102/00346543052001031

Little, A. (1995). *Multi-Grade teaching: A review of research and practice. Education Research Paper.* ERIC. https://eric.ed.gov/?id=ED459042

Milli Eğitim Bakanlığı. (2014). *Millî eğitim bakanlığı okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları yönetmeliği. https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=19942&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5*

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2010) *Okullarımızda neden, niçin, nasıl kaynaştırma? Yönetici, öğretmen ve aile. kılavuzu*.https://orgm.meb.gov.tr/alt_sayfalar/yayimlar/kaynastirma/kaynastirma.pdf

Oğuzhanoğlu-Tayan, K. (2023). *Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin gözünden Türkçe ders kitaplarındaki metinler* (Tez No. 839992) [Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi-Diyarbakır]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Orhan, S., & Genç, K. G. (2015). Engellilere yönelik ülkemizdeki özel eğitim hizmet uygulamaları ve örnek ülke karşılaştırması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (35/2 EK SAYI), 115-147. https://doi.org/10.21560/spcd.35323

Özben, K. (1997). Birleştirilmiş sınıf uygulamasında karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *8*(8), 162-171.

Özdemir, M. Ozdemır, O., & Gül, M. (2020). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin birleştirilmiş sınıf uygulamalarına ilişkin görüşleri. *Avrasya Sosyal Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(6), 87-101.

Özer, S. (2023). Ortaokul öğrencilerinin ailelerinin ve branş öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi (Tez No.799883) [Yüksek lisans tezi, Osman Gazi Üniversitesi-Eskişehir]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Öztürk, H.İ. (2005). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim.* Lisans yayıncılık.

Patton, M. Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*, Sage Publication, London.

Sadioğlu, Ö., Batu, E. S., & Bilgin, A. (2012). Sınıf öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin görüşleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *25*(2), 399-432.

Saraç, T., & Çolak, A. (2012). Kaynaştırma uygulamaları sürecinde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *8*(1), 13-28.

Sarı, H. (2003). *Özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitimleriyle ilgili çağdaş öneriler.* Pegem Yayıncılık.

Sarıtaş, M. (2005). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme ve uygulama bölümü. L. Küçükahmet içinde*, Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar.* Nobel Akademik Yayıncılık.

Schoger, K. D., (2006). Reverse inclusion: Providing peer social interaction opportunities to students placed in self-contained special eduvation classrooms. *Teaching Exceptional Children Plus*, *2*(6) 1- 10.

Senemoğlu, N. (2005). *Gelişim, öğrenme ve öğretim: Kuramdan uygulamaya.[Development, learning and teaching: From theory to practice]* Gazi Kitabevi.

Sidekli, S., Coşkun, İ., & Aydın, Y. (2015). Köyde öğretmen olmak: Birleştirilmiş sınıf. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *17*(1), 311-331.

Strauss, A., & Corbin, J. (1998). *Basics of qualitative research techniques*. https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=18c7cfe7a46c7771b60dc384b1b4e350f65b13e2

Sucuoğlu, B., & Kargın, T. (2010). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları*. Kök Yayıncılık.

Şahin, A. E. (2003). Birleştirilmiş sınıflar uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 166-175.

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (1982). *Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*. Resmi Gazete. https://cdn.tbmm.gov.tr/TbmmWeb/Anayasa/anayasa_2018.pdf

Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı. (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*.Resmi Gazete. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=24736&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5

Uğurlu, M., & Eratay, E. (2019). Farklı yetersizlik türlerinden etkilenen çocuk ve gençlerin duygu ve davranış bozukluklarının değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *23*(4), 873-891. https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.884751

Ünal, F., & Saban, A. İ. (2014). Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda, öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumları-I. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *23*(1), 388-405.

Yazıcıoğlu, T. (2020). Destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenlerin gözüyle destek eğitim odaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, *21*(2), 273-297. https://doi.org/10.21565/ozelegitimdergisi.584392

Yıldırım, A., & Şimsek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (5. Baskı). Seçkin Yayınları

Yıldırım, M. (2008). *Birleştirilmiş sınıflı ilköğretim okullarında ses temelli cümle öğretimi yöntemi ile ilk okuma yazma öğretimi sırasında karşılaşılan güçlükler* (Tez No. 217080) [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi-Adana]. Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Yüksel, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi (Afyonkarahisar ili örneği). *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara*. https://platform.almanhal.com/Details/Thesis/2000344773?ID=4-200034477

EKLER

EK-1. MEB Uygulama İzni

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-36648235-605.01-97310590 22/02/2024
Konu : Uygulama İzni
(Gözde TURGUT)

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a)Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün15.02.2024 tarihli ve E.2400059333 sayılı yazısı.
b)Atatürk Üniversitesi Rektörlüğünün15.02.2024 tarihli ve E.2400059305 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazı doğrultusunda; Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Programı öğrencisi danışmanlığında 19 Şubat - 31 Mayıs 2024 tarihleri arasında Müdürlüğümüze bağlı Ortaokullarda yapılması planlanan *"Akıcı Okuma Stratejilerinin Okuma Güçlüğü Olan Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Becerileri Üzerindeki Etkisi"* adlı uygulama çalışması ile,

İlgi (b)'de kayıtlı yazı doğrultusunda; Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, yüksek lisans programı öğrencisi Gözde TURGUT tarafından Doç. Dr. Muhammed Hanifi ERCOŞKUN'nun danışmanlığında 19 Mart-10 Mayıs 2024 tarihleri arasında Müdürlüğümüze bağlı ilkokullarda görev yapan sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan birleştirilmiş sınıf okutan sınıf öğretmenlerinin bulunduğu okullarda yapılması planlanan; *"Birleştirilmiş Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Yolları"* adlı uygulama çalışması için izin talebinde bulunulmuştur.

İlgi yazılar ve ekleri, Bakanlığımızın 21.01.2020 tarihli ve 1563890 (2020/2) sayılı genelgesi çerçevesinde komisyonumuzca incelenmiş olup; *"Araştırmaların, Eğitim Öğretim Faaliyetlerini Aksatmayacak Şekilde, gönüllülük esasıyla ve varsa veli onay belgesinin onaylatılması"* ve komisyon kararlarında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak araştırma uygulama çalışmaların yapılması, yapılan çalışmalarının sonuçlarının birer örneğinin Müdürlüğümüz, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü (AR-GE Birimi)'ne gönderilmesi ve çalışmaların bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Orhan BEYAZLI
İl Milli Eğitim Müdür V.

OLUR
Ahmet ÖZDEMİR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: İlgi Yazılar (2 Adet Dosya)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Muratpaşa Mah Yönetim Cad. Hükümet Konağı İl MEM KAT:3 Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: H.TEMEL
Telefon No : 0 (442) 234 48 00 Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
E-Posta: arge25@meb.gov.tr İnternet Adresi: erzurummem@meb.gov.tr Faks:4422351032
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evrakdogrulama.meb.gov.tr adresinden b395-3f57-3c07-aa24-d99c kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurul Başkanlığı
PROJE DEĞERLENDİRME FORMU

Projenin/Çalışmanın Adı: Danışmanlığını Doç.Dr. Muhammet Hanifi ERCOŞKUN'nun yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Gözde TURGUT'un "Birleştirilmiş Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Yolları" isimli yüksek lisans tez çalışması ile ilgili Etik Kurul uygunluk onay belgesi talep edilmesi.

Gönderildiği Tarih: 31.01.2024

Teslim Tarihi: 31.01.2024

Değerlendirenin Adı Soyadı: **Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Başkanlığı Adına**

Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK
Etik Kurul Başkanı

İmza :

Bu Yüksek Lisans Tez uygundur: **Gerekçe/Açıklama: Yapılacak çalışmada yaklaşım ve yöntemler dikkate alınarak, konu ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel açıdan herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.**
Bu Yüksek Lisans Tez uygun değildir: □ Gerekçe/Açıklama

EK-2. Etik Kurul Onayı

FORM:2

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü

ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN

Adı Soyadı	Gözde TURGUT
Kurumu / Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Araştırma yapılacak iller	Erzurum
Araştırma yapılacak eğitim kurumu ve kademesi.	Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğüne Bağlı Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Öğetmenlerin Görev Yaptığı İlkokullar
Araştırmanın konusu	Birleştirilmiş Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Yolları
Üniversite / Kurum onayı	
Araştırma / Proje /ödev / Tez önerisi	Uygulama İzni
Veri toplama araçları	Sınıf Öğretmenleri İçin Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu
Görüş İstenilecek Birim / Birimler.	

Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün Araştırma, Yarışma ve Sosyal Etkinlik İzinleri konulu 2020/2 nolu genelge doğrultusunda yapılan incelemede araştırmanın kabulüne karar verildi.

Komisyon Kararı	Oybirliği ile Kabulüne
Muhalif Üyenin Adı ve Soyadı	

KOMİSYON

19.02.2024

Komisyon Başkanı	Üye	Üye
Orhan BEYAZLI	Tunç AĞAVER	Ümit ÇELİK
Milli Eğitim Müdür Yrd.		

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERİSTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURUL BAŞKANLIĞI
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu
ERZURUM

Toplantının Mahiyeti :**Etik Kurul**
Toplantının Tarihi :**31.01.2024**
Toplantının Sayısı :**01**

Karar-42: Danışmanlığını Doç.Dr. Muhammet Hanifi ERCOŞKUN'nun yürüttüğü yüksek lisans öğrencisi Gözde TURGUT'un "Birleştirilmiş Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Yolları" isimli yüksek lisans tez çalışması ile ilgili etik kurul onay belgesi talebi ile ilgili husus görüşüldü.

Yapılan görüşmelerden sonra adı geçenin "Birleştirilmiş Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Yolları" isimli yüksek lisans tez çalışması ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına,

oy birliği ile karar verilmiştir.

Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK
Birim Etik Kurul Başkanı

Prof.Dr. İhsan Sabri BALKAYA
Birim Etik Kurul Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Betül ASLAN
Birim Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Muhsine BÖREKÇİ
Birim Etik Kurul Üyesi

Prof.Dr. Mustafa CİHAN
Raportör

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
Eğitim Bilimleri Birim Etik Kurulu Karar Formu

KARAR BİLGİLERİ	**Toplantı Sayısı: 01** **Karar No: 42**	**Toplantı Tarihi:31.01.2024**
	Aşağıda bilgileri verilen yüksek lisans tez ile ilgili çalışmanın, etik ilkeler açısından değerlendirilmesi isteği ile ilgili husus görüşüldü. Yapılan görüşmelerden sonra; söz konusu yüksek lisans tez ile ilgili yapılacak çalışma için, araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak konuyla ilgili çalışmanın gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel yönden sakınca bulunmadığına, Etik Kurulu oy birliği ile karar vermiştir.	
ÇALIŞMA BİLGİLERİ	**Proje Yürütücüsü:** Gözde TURGUT **Çalışma Konusu**: Birleştirilmiş Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde Karşılaştığı Sorunlar ve Bu Sorunlarla Başa Çıkma Yolları	

EĞİTİM BİLİMLERİ BİRİM ETİK KURULU		**İMZA**
Prof. Dr. Ufuk ŞİMŞEK	Etik Kurul Başkanı	
Prof.Dr. İhsan Sabri BALKAYA	Etik Kurul Başkan Yardımcısı	
Prof. Dr. Betül ASLAN	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr.Muhsine BÖREKÇİ	Etik Kurul Üyesi	
Prof. Dr. Mustafa CİHAN	Etik Kurul Raportörü	

EK-3 Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

SINIF ÖĞRETMENLERİ İÇİN YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Konusu: Birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma öğrencisi ve sınıf yönetimi

Amaç: Bu görüşme, birleştirilmiş sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştığı sorunlar ve bu sorunlarla başa çıkma yollarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Merhaba, adım Gözde TURGUT. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf öğretmenliği bilim dalı tezli yüksek lisans öğrencisiyim. Sınıf öğretmeni olarak görev yapmaktayım. Bu araştırmayı yapmam için sizin görüşlerinize ihtiyacım var. Çalışmanın hiçbir aşamasında kimliğinize yönelik bilgiye yer verilmeyecektir. Vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutmak için izin verirseniz görüşmeyi kaydetmek istiyorum.

1. **Öğretmen ve Deneyimi**
   Kendinizi tanıtır mısınız?
   a. Kaç yıldır sınıf öğretmeni olarak görev yapıyorsunuz?
   b. Hangi sınıfları okutuyorsunuz?
   c. Sınıfınızda kaç tane kaynaştırma eğitimi öğrencisi var?
   d. Sınıf mevcudunuz kaç kişi?
2. **Sınıf Yönetimiyle İlgili Sorunlar**
   Kaynaştırma öğrencisi/öğrencilerine ilişkin sınıf yönetimi konusunda neler söylemek istersiniz? Örneklerle açıklar mısınız? Kaynaştırma öğrencisi/öğrencilerinin olumsuz davranışlarını ortadan kaldırmak için hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?
   a. Sınıfın fiziksel düzenini nasıl sağlıyorsunuz? Kaynaştırma öğrencinizi/öğrencilerinizi göz önünde bulundurarak nasıl bir oturma düzeni sağlıyorsunuz?
   b. Zaman yönetimini nasıl sağlıyorsunuz?
   c. Okul-sınıf ortamınızın donanım açısından yeterli olup olmaması ile ilgili bilgi verir misiniz?
3. **Sorunların Tanımlanması ve Başa Çıkma Stratejileri**
   a. Kaynaştırma eğitimiyle ilgili bir eğitim aldınız mı?
   *Kaynaştırma eğitimiyle ilgili yaşadığınız sorunların çözümü için eğitime gereksinim var mı?
   b. Sınıfınızda kaynaştırma öğrencisi/öğrencileri olmasının olumlu ve olumsuz yönleri nelerdir, örneklerle anlatır mısınız?

c. Kaynaştırma öğrencisi/öğrencilerinin kendileriyle benzer özellikteki öğrencilerle birlikte diğer öğrencilerden bağımsız eğitim alması konusunda ne düşünüyorsunuz? Açıklar mısınız?

d. Kaynaştırma öğrencisinin/öğrencilerinin size karşı davranışı ve tutumları nasıldır? Örneklerle açıklar mısınız?

e. Kaynaştırma öğrencisinin/öğrencilerinin diğer öğrencilerle ve diğer kaynaştırma öğrencileri ile uyumu hakkında bilgi verir misiniz? Uyumla ilgili bir problem varsa bu problemin çözümünde hangi yöntemleri kullanıyorsunuz?

f. Sınıfınızdaki diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencisi/öğrencileriyle etkileşimde bulunması ve destek olması için neler yapıyorsunuz?

g. Kaynaştırma öğrencisi/öğrencilerini dikkate alarak sınıfta farklı bir uygulama yapıyor musunuz? Örneklerle açıklar mısınız?

h. Kaynaştırma öğrencisine/öğrencilerine hangi zamanlarda (Ders içinde mi? Ders dışında mı?) daha çok vakit ayırıyorsunuz? Kaynaştırma öğrencisine ayırdığınız zaman sınıfın atmosferini nasıl etkilemektedir? Örneklerle açıklar mısınız?

i. Kaynaştırma eğitimini destekliyor musunuz?

4. İletişim ve İş Birliği

a. Birleştirilmiş sınıf uygulamalarında kaynaştırma eğitimi konusunda yaşadığınız sorunların çözümü için destek alıyor musunuz? Örneklerle açıklar mısınız (Okul yönetimi, , kurum, uzman…)?
*Hangi konularda destek alıyorsunuz?

b. Birleştirilmiş sınıf uygulamalarında kaynaştırma eğitimine yönelik MEB ya da özel eğitimle ilgili kuruluşlara önerileriniz nelerdir? Anlatır mısınız?

c. Birleştirilmiş sınıf uygulamalarında kaynaştırma eğitimine yönelik belirtmek istediğiniz başka düşünceleriniz varsa anlatır mısınız?

Katılım sağladığınız için teşekkür ederim.

ÖZ GEÇMİŞ

Öğrenim Bilgileri

	Bölüm	Üniversite	Yıl
Lisans			
Yüksek Lisans			

İş Deneyimi

Görev	Görev Yeri	Yıl